

HAZREDNI BOJ se nadaljuje tudi ako se postale unije še tako konservativne. In še hujši prihaja, ker smo v "recesiji". Unije bodo prej ali slej to spoznale, ako so se kaj naučile iz "recesije" po prvi svetovni vojni.

Jugoslavija si išče gospodarskih zvez z zapadnimi deželami

Tito pravi, da se bo gospodarski razvoj v njegovi deželi nadaljeval po socialističnih smernicah.—Prelom z državami kominforma

V Pulju, v nekdanji avstro-ogrski bojni luki, je imel jugoslovanski premier Tito shod, ki se ga je udeležilo 40.000 ljudi. Tako poroča ameriška novinska agencija AP.

Nagib k zapadu

Važnost temu govoru pripisujejo časnikarji vnanjega tiska, ki so mu prisostvovali, največ zato, ker je Tito dal kominformu znova razumeti, da ne bo klenil na kolena ne kremu in ne Londonu in Washingtonu. A ker so mu države sovjetskega bloka napovedale ekonomski bojkot, in s tem zelo zavrele načrt petletke, je dejal, da je (Jugoslavija) primorana v teh okoliščinah trgovati s komurkoli, to da le za blago, denar za denar, ne pa na račun svojih principov.

Poročevalec angleške novinske agencije Reuther piše, da mu je množica navdušeno pritrdila. Njegov shod je bil jako oglašen, kajti označevan je bil za važno sporočilo svetovni javnosti in to je po mnenju reporterjev vnanjega tiska tudi bil.

Svarilo vzhodu

Med vrsticami Titovega govora je bilo svarilo, da bo zaklenil mejo med Grčijo in Jugoslavijo, ker noče, da se bi "incidenti" nadaljevali. To njegovo omembo razlagajo dvojno: namreč da Tito misli ukiniti pomoč grškim gerilcem, in na drugi strani pa, da se je po grških stališčih, ki jih deljajo s povzročatelji "incidentov" na meji.

Jugoslavija misli ustaviti podporo grškim gerilcem, je razvidno tudi iz ponudbe jugoslovanske vlade, da naj se Amerika in Sovjetska zveza skupno zavzameta za končanje civilne vojne na Grškem. Namig je bil diplomatičen, toda neuraden. A civilna vojna se nadaljuje, ker se je Trumanova administracija v njo preveč zapletla, da bi se zdaj mogla izmuzati iz nje. Vrh tega se boji, da bi prišla Grčija s poravnavo takoj pod sovjetski vpliv čim bi se ameriške ter angleške čete umaknile iz nje.

Jugoslavija je ljudski fronti v Grčiji pomagala več kot ves ostali sovjetski blok, v številni Bolgariji, ki istotako meji na Grčijo.

Pogajanja za posojilo

Tito je v tem govoru poudaril,

Ali vam je naraščajoča potekla...?

Tekoča številka Proletarca je

2173

Ako je številka tik VASEGA imena na NASLOVU na PRVI strani niža, to pomeni, da vam je naročnina potekla za toliko tednov kolikor je številka v vašem oklepaju nižja od gornje. Prosimo, obnovite jo!

Prihranite nam s tem pri delu in na poštini!

EKONOMSKA KRIZA ANGLIJE

Nekdaj najmočnejši imperij na svetu se sedaj zvija v ekonomskih krčih. Imenujemo ga lahko Anglija ali pa, kot se sama rada naziva, za Veliko Britanijo.

Nekoč — ne še dolgo tega, se je nazivala tudi za vladarico valov. Do prve svetovne vojne ni bilo jačje militaristične, imperialistične, kapitalistične, pomorske vesile, kot je bila Velika Britanija.

Dve svetovni vojni sta jo skoro uničile.

Kar je danes v bankirskem pomenu besede Wall Street, je bil nekoč "City" v Londonu. Ako je hotel kak vladar ali njegova vlada posojilo, je moral poslati svoje zastopnike v "City". Angleški funt šterling je bil najvarnejša valuta na svetu, dasi so bile v oni dobi tudi mnoge druge zanesljive. Ampak funt šterling je bil svetovni denar.

Po prvi svetovni vojni ga je začel z veliko brzino izpodrivati ameriški dolar, s katerim sta se ostro sprla.

Angleško zlato — nekdanje jamstvo za varnost vsake valute, se je začelo iztekati v Zed. države. Enako iz Francije. In od povsod, tako da je sedaj pod upravo vlade Zed. državah več kot dve tretjini vsotga zlata, kar ga je bilo zbranega od raznih vlad za kritje denarnih valut po svetu.

V prvi svetovni vojni se je Anglija za nekaj časa prilično opomogla, kajti svoje kolonije je še lahko izrabljala po mili volji, a nastale so zanje velike težave v Indiji, v Mali Aziji in še marsikje. Dohodki so ji začeli pojemati in nastala je v nji kriza, ki se je nato razširila v Francijo, sploh več ali manj po vsi Evropi in končno je udrla tudi v Zed. države.

Ta proces se je v Angliji znova pričel.

Od kraja se ga je zakrivalo z drastičnimi vladnimi naredbami — npr., vse je bilo prodajano v nji po od vlade določenih cenah in kupiti si smel le toliko in nič več, ako si sploh kaj dobil. Vlada se je ob enem trudila višati izvoz svojih industrijskih izdelkov, zato da je mogla dobiti zanj živila ter surovine.

Od kar gre namreč angleški imperij v zaton, je vedno bolj v borbi, kako v mednarodni trgovini prodati toliko svojih izdelkov, da bi mu ostalo dovolj za nakup živeža.

V konkurenci sedaj Angliji najbolj "nagajajo" Zed. države. Ne namenoma, ampak trgovina je trgovina! Anglija prodaja enake izdelke kakor mi. A Zed. države jih lahko — vsled svoje veliko večje masne produkcije dajo ceneje kakor pa Anglija. Torej se mora angleški industrialist boriti z našim zelo težko, da ga izpodrine. In to mu uspe samo v takih deželah, od katerih Anglija kupuje živila v zamenj za angleško industrialno blago.

Zed. države pa pridelajo živeža več kakor ga potrebujejo — torej nam Anglija ne more prodati svojih strojev, ker jih tu sami izdelamo več kot dovolj, zato da ji bi pošiljali mesnine itd. v plačilo.

A Zed. države s svojo ekonomijo so tradicionalno povezane z gospodarstvom Velike Britanije in zato je naša dežela prišla Angliji na pomoč s svojo oboroženo silo v obeh svetovnih vojnah in že pred vojnimi napovedmi pa gospodarsko.

Ko je tretji raj propadel, je bila tudi Anglija gospodarsko in militaristično silno izbitana. Prišlo so

(Konec na 4. strani.)

Industrialni boj narašča vzlic "recesiji"

Mnoge unije so sedaj v pogajanjih z delodajalci, ker jim je pogodba potekla. Največje med njimi so unije premogarskih, jeklarskih ter avtnih delavcev.

Magnati jeklarskih korporacij pravijo, da bi morale unije sedaj ne samo odnehati od zahtev za zvišanje meze temveč pristati vsled "recesije" v znižanje, kajti da drugače bo še več brezposelnosti.

Enakega mnenja je Fordova družba.

Unija avtnih delavcev (UAW-CIO) je pričela konvencijo koncem minulega tedna, ki se vrši v Milwaukeeju. Pred sabo ima probleme kako se ohraniti, ker velike korporacije so se zavzele v tej krizi oslabilni iz nje. Mogoče tudi razbiti čimveč unij.

Toda hotelirji v Milwaukeeju so se pritožili, da je mnogim delegatom UAW več za "good time" kot pa za kaj drugega. Metali so steklenice ter kozarce iz oken, tintnike in pa da so se obnašali kot da bi bila to konvencija Ameriške legije ne pa zbor resne delavske organizacije. Vsled tega je na udeležence apeliral tudi predsednik UAW

Walter Reuther, naj se zavedajo, čemu so prišli v Milwaukee.

Tudi John L. Lewis ima težave. Stara tradicija je bila, da premogarji niso delali ako pogodba med operatorji in unijo še ni bila podpisana. Sedaj so na delu in odbor unije pa nadaljuje pogajanja.

Senator Taft pa slavi zmago, ker njegov prosluli zakon je bil v novi obliki znova sprejet. Vse, kar unijski voditelji v tej situaciji zmorejo je, da groze s porazom v prihodnjih kongresnih volitvah onim, ki so glasovali proti "obljubi" demokratske stranke. Namreč, da bo prvo kar bo storila, ukinjenje T-H protiujske postav.

V svojih sedanjih zahtevah se velike unije potegujejo tudi za ustanovitve penzijskih skladov za svoje člane. Unija premogarskih si ga je že izvojevala, in enako ga imajo že več let unije delavcev v oblačilni industriji.

Sedaj ga zahteva tudi unija jeklarskih delavcev ter unija delavcev v avtni industriji. Jeklarski trust to zahteva odklani. Predsednik unije, Philip Murray, ki je ob enem predsed-

nik unij CIO, pa odgovarja, da čemu si nakazujejo pokojnine ravnatelji korporacij, ki jih ne potrebujejo, delavcem, ki jih potrebujejo, pa jih odrekajo!

Njegov argument je dober, toda predno bodo delavci v industriji dobili zadostno socialno zaščito, se bodo morali tudi politično organizirati, ne pa trošiti stotisočake v kampanjah za demokratsko stranko in za "progresivne" republikance.

Sedanjí razdor na delavskem unijskem polju ne daje ne Greenom, ne Murrayem, ne Lewisom itd. kake politične moči, ker jih politično nobena stranka ne cení. Demo-republikanska stranka jih cení edino v volilnih kampanjah in potem pozabi nanje.

Zelo prav so ji prišli v zadnjih predsedniških volitvah v agitaciji proti progresivni stranki in Henryju Wallaceu. In bil je izmed vseh kandidatov edino Wallace, ki jim je govoril resnico. Svaril je unijske vodje ter delavstvo, da je kriza na pragu, in da ne demokratska, ne republikanska stranka ne mislita izpolniti njunih obljub. Dokazo-

H. T. odložil svoj "fair deal" na prihodnje leto

Zed. države so v krizi vnanje politično in ekonomsko. A program pa, ki ga je objavil naslednik pokojnega F. D. Roosevelta, ne deluje ne politično, ne ekonomsko.

Naša največja briga bi morala biti, kako preprečiti sedanje večanje števil brezposelnih in kako utrjevati ekonomijo znotraj in v inozemstvu na čim zdravjši podlagi.

Predsednik Truman je v svoji zelo energični volilni kampanji — ko se je objavil za kandidata, dokazoval, da le njegov program bo zalegel.

Ni ga hotel imenovati za "new deal", kajti to frazo so diskreditirali sovražniki pokojnega Roosevelta. A tudi sam na sebi se "new deal" ni obnesel. Pač pa je ameriški kapitalizem okrevljal v njemu.

Harry Truman si je vsled tega dal napisati program z naslovom "Fair Deal".

V njemu vključuje obljube — vse dobro delavcem, farmerjem in bogatašem. Slednjim v sedanjem sistemu obljub sploh ni treba. Kajti tudi ako fabrike in majne zapro, njim ne bo nobene sile. Le davkov bodo manj plačali. Brezposelnim pa poje drugačna pesem.

Sedaj na konferencah časnikarjev Trumanu vprašujejo, kaj se misli o svojem programu, kaj bo zanj storil in take stvari.

Pa ni nič kaj v zadregi. Nava-jen je, da se v volilnih bojih lahko obljubi kar koli kdo hoče in po volitvah pa se na vse pozabi.

Toda ljudje — dasi so take politike navajeni, čezdalje ne raje na obljube pozabijo in to tudi povedo v pisnih ali pa v besednih poslušancih in senator-jem, včasih tudi na shodih ali kakor že se morejo maščevati nad onimi, ki so jih razočarali.

Predsednik Truman je obljubil, da ako ne bo kongres, v katerem ima njegova stranka veliko večino, sledil njegovemu programu, bo šel zanj znova na govorniško turo široim dežele. Mnogi — posebno voditelji unij žele, da bi to res storil saj kar se obetanja za odpravo protiujske postavice tiče. Pa ni hotel nikamor.

Njegov "Fair Deal" je ostal pena obljub.

Franklin Delano Roosevelt je znal drugače. On je rekel — to in to hočem — in kongres mu je — dasi po burnih razpravah, zahteve odobril. Truman nima takih zmoglosti. Vse se mu ponese. Spravil je skozi iz vsega svojega programa le načrt za gradnjo novih stanovanj, ker v tem bo za privatne kontraktorje skozi prihodnjih pet ali šest let na milijone dohodkov.

(Konec na 4. strani.)

KOMENTARJI

Zbira in presoja urednik

Clement Attlee ima velike težave. Država, katero je nameraval preosnovati v idealistično socialistično državo, je v krizi. In v baš teh najhujših stiskah se podaja na stavko pristaniški delavci proti volji svojega vodstva. In naravno, vzrok tega kršenja discipline so komunisti. Tako so jih obdolžili štirje poslanci delavske stranke. Toda vzroki so druge. Ljudje so nezadovoljni in nervozni. Upirajo se zoper razmere kot so — morda po krivem, toda upirajo se. In delavska stranka se mora boriti zaprekan kakršnih pred svojo zmago ni pričakovala.

Katoliška cerkev na Češkem izgublja tla. Ne pa na Slovaškem. Tam se je mnogo kmetov postavilo v bran za preganjano vero — tako so namreč čuli s prizníc in so pričeli boj po partizanskih (gerilskih) metodah.

Osservatore Romano (vaticansko glasilo) pravi, da se s takim bojem cerkvi ne bo pomagalo. Kajti vlada lahko dobi pretvezo, da se mora pred njenimi nasilnostmi braniti in jo bo še bolj zatirala. Na Češkem je tista duhovščina, ki je novemu režimu naklonjena, ustanovila družbo katoliške akcije, a papež jo je izobčil. Organizacija z enakim imenom že obstoja po vsem katoliškem svetu. To je torej na Češkem tekmovalna skupina. Njen patron je Jan Hus, ki je bil mučen baš zaradi svojega nasprotovanja sveti stolici in je moral umreti na grmadi.

Tudi na Poljskem ima vlada težave s hierarhijo. Toda poljska masa pa je še prav tako praznoverna kakor je bila v prelosti. Iz Lublina poročajo, da je prišlo na tamošnjo božjo pot v enem dnevu nad sto tisoč ljudi. Vsako leto na gotov dan prične na tisti božji poti Mati Božja pretakati solze, ki so krvave, a letos — tako pravi Associated Press, pa

je bila na njeni sohi v enem času le mala rdeča sraga in v drugem pa nekaj vlage. A vseeno, brez čudežev ni bilo. Reporter omenjene agencije pravi, da dve ženski trdita, da sta izpregledali. Obe sta bili slepi. Ena je stara 72 let, druga pa je 12-letna deklica. Samostanski bratje so imeli veliko dohodkov in pa gostilničarji, prodajalci svetinj in drugih stvari. Vzelo bo še dolgo, predno bo praznovrstvo nadomestil pravi Kristov nauk. Posebno na Poljskem in v latinski Ameriki.

Na Španiji so še vedno na lovu za socialisti. Dne 10. julija jih je bilo nadaljnih petnajst obsojenih na dolge zaporne kazni. In ni še konca. Ter ga ne bo dokler bo v nji fašizem gospodaril.

Duhovnik Jožef Kragelj v Sloveniji je bil obsojen v smrt. Tako poroča agencija Reuters iz Beograda. Obtožen je bil raznih zločinov, ki jih je izvršil med vojno nad partizani, kolaboriral je z Mussolinijem in nato s Hitlerjem, končno pa se udi-njal za špijona nekega drugega (menda Angliji). Istočasno je bil obsojen zaradi sličnih prestopkov Simon Hrast. Duhovnik Kragelj je doma iz Tolmina. Takih slučajev bo še kaj, predno doraste nova generacija, ki bo nadomestila duhovnike in uradnike stare šole.

Predsednik Truman ni zadovoljen s položajem kakršen je — nikjer. Tu mu nagaja "recesija" in pa republikanska ter "diktatorska" stranka. Na Kijatskem je vsa naša diplomacija v zadregi in ne omeje Truman ne vedo, kaj storiti za zajetitev komunizma na Kitajskem. V Grčiji gre slabo in Marshallov plan ne uspeva. V Italiji smo "komunizem zajezili", toda z-tako pravi Associated Press, pa

(Konec na 4. strani.)

Nekaj o naših stvareh

Pokojni Joseph Snoy je šestokrat omenil v svojih dopisih, da ako farmerji v vzhodnem Ohiu in sosedni West Virginiji želijo dežja, jim ni treba drugega kot vprašati klub Naprej št. 1 JSZ, da naj priredi piknik, pa bo gotovo deževalo. Skoro ni bilo priredbe tega kluba na prostem, da je ne bi pokvarile plohe.

Ob neki priliki je Joseph Snoy dejal: "Ko bom umrl, takrat šele se bo ulila ploha!" Ni se motil v svoji prerobki. John Terčelj, ki je bil poslan na njegov pogreb od JSZ, bi o tem lahko napisal zelo zanimivo in ob enem tragično poglavje. Morda bo to storil za v prihodnji Družinski koledar.

Tudi klub št. 1 JSZ ima podobno "srečo" kot jo je imel klub v Bridgeportu, O. Le redkokdaj se je nam v zadnjih 35 letih posrečilo izbrati tak dan, da ga ne bi spremljale plohe.

Tako je bilo tudi v soboto 9. julija, ko smo imeli v prid tega lista izlet na Keglov vrt v Willow Springsu.

Lilo je že v petek večer in nato so se vrstile plohe v soboto od zgodnjega jutra pa do poznega popoldneva. A izlet smo imeli vseeno. Seveda, udeležba vsled takega vremena ni bila tolikšna kot bi jo imeli v lepem dnevu — a bila je vseeno precejšnja.

Tudi gostov iz drugih krajev smo imeli — iz Detroita, Springfielda, iz Puebla, Colo., itd.

Zvečer se je zjasnilo in ljudje so ostali na zabavi dokler se ni bilo treba raziti.

Lepo je bilo videti, kakor so Proletarčevi prijatelji in prijateljice pomagale v točilnici, v kuhinji in pri raznih drugih delih — večinoma vse popoldne in ves večer.

Več o tem v dopisu v prihodnji številki.

Anton Udovitch piše v tej izdaji o boleznih, ki tarejo naše ljudi in pri tem tudi naši agitatorji niso izvzeti. Treba jim bo dobiti v pomoč kaj namestnikov. Dela je veliko in ako ne bomo bolj pomagali, bo koraj-ža tudi njim pošla.

Na prej omenjenem pikniku kluba št. 1 JSZ smo videli precej "old timerjev", med njimi Josipa Ovco iz Springfielda in njegovo soprogo, Johna Gorška in sina od ravno tam, Franka Boltzarja iz Puebla, Colo., Lappa iz Detroita in res smo imeli zelo zabavno prijateljsko družbo.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE
NAROČNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75;
za četrt leta \$1.00.
Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do po-
deljka popoldne za prejetje v številki takojšnja tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co.,
Inc. Established 1906.

Editor.....Frank Zaitz

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries: One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Avenue CHICAGO 23, ILL.
Telephone: ROckwell 2-2864

Vsak predlog k napredku sedaj označen za "socializem" ali pa za "subverzno"

General Eisenhower — upokojen, je predsednik univerze Columbia v New Yorku. Koliko mu plača, ne vemo, a nedvomno ne manj kot ima plače predsednik Zed. držav. Vrh tega piše članke in založništva mu jih honorirajo tako drago "kot žefran." Ima predavanja, govori po radiu — vse mu je nagajeno z dolarji.

General Eisenhower je bil vrhovni poveljnik zavezniške armade na "druge fronti".

Namreč vodil je invazijo v Francijo ter dalje iz nje v rajh tik do Berlina.

V lanskim volilni kampanji so ga hoteli za predsedniškega kandidata na listi demokratske stranke razni unijski voditelji, sorodniki pokojnega F. D. Roosevelta in pa takozvana skupina ljudi, ki se naziva za Američane demokratične akcije.

Najprvo so začeli z njim v enak namen ljubimkati mnogi prvaki republikanske stranke.

General Eisenhower je liga Američanov za demokratično akcijo oglašala pred volitvami za največjega liberalca — za človeka, ki bi res le on mogel nadomestiti vlogo pokojnega F. D. Roosevelta.

Truman — ki je sinatran za navadnega človeka, pa je uspel in zmagal, kar se njega osebno tiče.

V svoji propagandi se je zavzel za nekaj "fair deal". A "liberalca" Eisenhower mu ga sedaj pobija.

Posebno se je ta naš slovit general zavzel za boj proti predlogu, da bi se v zvezi vladna podprla javno šolstvo. Kajti Trumanov predlog v ta namen je po Eisenhowerovem mnenju "direktna črta v socializem." Vse mu je sedaj — kar je predlaganega v korist širokim ljudskim množicam, "paternalizem" in socializem.

A pogledimo stvar z druge strani.

Ta isti general, Eisenhower, se je izštudiral na stroške zvezne vlade — torej na stroške nas vseh — v West Pointu. Čemu mu je prav, da je vladna podprla njegovo izsoljanje, ne bi pa smela podpreti drugih naučnih ustanov?

Ko je general Eisenhower stopil v pokoj, je bil popolnoma zdrav. Vendar mu zvezna vlada — to se pravi — vsi mi — vsak po svojih centih, prispeva \$15,000 letne pokojnine.

A to ni vse, kar prejema. Kajti deležen je mnogo drugih davkov na naše stroške. Namreč, vlada mu plačuje stalnega "puraša", s činom sargent majorja, dalje privatnega tajnika, soferja in avto z vsemi drugimi stroški zanj je oskrbljen.

Proti tej potrti "socializmu" predsednik univerze Columbia, general Eisenhower, nič ne protestira.

In če se še pomisli, da ima on zastoj vso zdravniško oskrbo — zase, za svojo ženo in vso njuno družino — čemu so taki liberalci toliko proti, da bi se vzajemno podpirali tudi drugi državljani te dežele — to bi rekel z možem, ki nosi vprašaj na hrbtni — nu — to mi nikakor ne gre v glavo!

Čemu naj bi deležen na stroške zvezne vlade le sloj, h kateremu pripada sedaj general Eisenhower? Ne pa kdo drugi, ki je plačal ali pa prispeval h koristim te dežele prav toliko kakor on — seveda po proporcionalnem merilu?

General Eisenhower se je v svojem nasprotovanju "socializmu" izkazal za prav tako konservativnega kakor je npr. general MacArthur na Japonskem.

Ne prvi ne drugi — četudi sta visoko šolana človeka — ne razumeta, da se zgolj s frazami proti "tolovajskemu komunizmu" ne bo moglo oskrbeti starega kapitalističnega sistema, ki je na smrt bolan povsod po svetu in le še v Zed. državah se mu še dobro godi in je toliko močan, da je svoji tovarišji več ali manj še sposoben pomagati.

Ampak — Stafford Cripps, naš kabinetni minister Snyder, francoski minister finančnih zadev, belgijski in drugi, ki se zdaj shajajo skupaj, se vprašujejo — kako bomo ali jo bodo izvozili iz nevarnosti, v katero je kapitalizem po svetu znova zagazil!

Izhod začasno brkone bo. Kapitalizem se bo v velikem delu sveta še ohranil. Toda ne več v obliki takozvanega "svobodnega podjetništva" temveč v obliki državnega "socializma" ali pravilneje državnega kapitalizma, s kakršnem se skuša Anglija oteži.

Obljube, ki še vedno mamijo

Ali vas ne bi mikalo, ob starosti 60 let, prejemati redno kakih dve sto dolarjev pokojnine na mesec?

Dr. Francis E. Townsend jo znova obeta. Njegov prvotni načrt je bil predložen pred mnogimi leti volilcem v Kaliforniji in kakor so se ostali "politični" norčevali iz njega, je dobil presenetljivo veliko glasov.

Dr. Townsend smatra, da je treba tistim milijonom ljudem, ki jih smrt po 60. letu ni še pokosila, pomagati. Kajti mar niso baš oni gradili to deželo v bogastvo brez primere? Čemu jih zapostavljamo? In tako je dr. Townsend baš v Kaliforniji dobil najboljšo zaščito za svojo idejo, ker prav tja se je proporcionalno naselilo največ takih ljudi, ki bi radi svoje prihranjene cente najvarnejše potrošili. Oziroma ne le to, kajti kako prav jim bi prišla poleg prihrankov tudi visoka pokojnina, kakršno propagira dr. Townsend.

Ker s svojo akcijo v Kaliforniji ni uspel, si je izmislil nov načrt.

Predlaga svojemu članstvu, ki se poteguje za zadostne penzije, ustanovitev nove politične stranke.

Glavno načelo te nove politične organizacije bi bilo pokojninsko vprašanje. Vsak državljani, v starosti 60 let in več, naj bi

—Drawn by Jeger in The Unemployed.

prejemal \$156 na mesec pokojnine, kar je prilično več, kot pa zasluži povprečen delavec v Zed. državah ob svojem največjem garantu.

Ali je dr. Townsend le nekaj oportunist, ki zlorablja stare ljudi, zato da se njemu iz njihovih prispevkov dobro godi?

Lahko bi rekli — in mnogi trdijo, da je.

Toda problem, za katerega se bori, je tu in bo ostal, dokler ne dobimo socialne zaščite v tolikšni meri, da bo zalegla.

Njegov prvotni kalifornijski načrt je bil označen za "utopijski". Kako naj plačamo upokojencu več kakor pa smo mu plačevali dokler je delal?

Res "zagonetno".

A sedaj dr. Townsend nabira novih pristašev s pretvezo, da ako lahko plačujemo penzije vsake sorte vojnim veteranom — na sto tisočev takim, ki niso še nikdar videli fronte druge kot v filmskih gledališčih, čemu ne bi plačali pokojnine tudi onim, ki so gradili to državo!

Bivši vojniki vseh vrst so se organizirali in zahtevajo pribojške tolike, da boli vse davkoplačevalce. Ne kapitaliste, ker ti so preskrbljeni, ampak navadne ljudi.

Unije bi se lahko v tem položaju osredotočile za edinstven zavarovalniški zakon, ki bi ščitil ne samo veterane ampak vse, ki so upošleni v izgradnji in v obrambi te dežele.

To bi bila edino poštena rešitev.

Toda ne unije, ne organizacije veteranov, niso zanjo. Sama sebičnost jih je na vseh koncih in krajih. Ampak imamo tu tudi socialistično gibanje — pa čeprav brez organizirane stranke, in to bo poskrbelo, da bomo dobiti prej ali slej VSI, ki DELAMO za vsakdanji kruh, resnično socialno ZASČITO. Vse, kar nam v njenem imenu sedaj dajejo, ali obetajo, je le slepilo.

Zagreb se prenavlja v še bolj moderno mesto nove Hrvatske

Glavno mesto LR Hrvatske je bilo že pred vojno eno najmodernejših mest Evrope. Široke ulice z velikimi stanovanjskimi bloki, modernimi kulturnimi in raznimi uradnimi poslopi, prostornimi trgi in izredno okusno urejenimi cvetličnimi parki so se raztezale pod znamenitim Starim mestom, kjer so na trgu pred cerkvijo Sv. Marka z razbeljeno krono kronali Matija Gubec.

Danes pa dobiva Zagreb še lepše in bolj moderno lice.

Po novem regulacijskem načrtu se bo mesto razvijalo proti jugu, v ravnini do Save. Industrijske četrti bodo ločene od upravnih in stanovanjskih.

Ena industrijska četrt se bo razvila na vzhodni strani mesta, predvsem v Žitnjaku, druga pa na zahodni strani prav do Poduseda. V samem mestu bodo ostala le industrijska poslopja tovarne "Rade Končar" in še nekatera manjša. Poleg novih tovarnih bodo gradili nove stanovanjske bloke za delavce.

Med največje take gradnje spada graditev 300 stanovanjskih blokov za delavce in namenske tovarne "Prvomajska", dalje stanovanjskih blokov za podjet-

je "Rade Končar" s 700 stanovanji.

V celoti računajo, da bodo do konca letošnjega leta v Zagrebu 2700 novih stanovanj. V ta namen bodo izdali 790 milijonov dinarjev.

V novih stanovanjskih četrtih, predvsem delavskih, pa gradijo tudi vsa poslopja in ustanove, ki so novemu delovnemu človeku potrebna. Tako bo vsako večje naselje imelo svoj kulturni dom, restavracije, zavetišča za otroke in jasli, prav mnogo pažnje pa posvečajo ureditvi parkov in otroških igrišč.

Poleg industrijskih in stanovanjskih objektov pa grade velika in moderna univerzitetna poslopja in univerzitetna naselja. Med največje kulturne objekte pa moramo šteti letno gledališče, ki bo sprejelo lahko 2000 gledalcev.

Zagreb naglo raste in dobiva bolj in bolj moderno in vele-mestno lice. Pri obnovitvenih delih in gradnjah novih objektov pa veliko pomagajo člani Ljudske fronte, ki s svojim sodelovanjem pomagajo reševati problem pomanjkanja delovne sile.

Prva in najgrša izmed vseh goljufij je varati samega sebe. —Bailey.

Deset štev. prej, preden v jezi rečeš kaj.

Poljska prestolnica raste iz ruševin v novo velemesto

Američani, ki po vojni niso bili v tistih krajih Evrope, v katerih je divjala vojna vihra z vso svojo silo, si težko predstavljajo, kako so mnogi nekdanji veličastna mesta bila porušena toliko, da ni bilo videti skoro drugega kot razvaline in med njimi pa kako poslopje, ki ga učinki bomb ter topovskega ognja niso zadeli.

Tako tudi Varšave po vojni, ko si prišel vanjo in si jo poznal že od prej, ni bilo mogoče spoznati.

Masovni napadi pred desetimi leti in vstaja pred petimi leti so jo spremenili v kup razvalin. Varšava je bila popolnoma do tal porušena kakor Gdansk in Draždani. Danes pa ji hitri tempo obnove spreminja lice; ta tempo ima na sebi skoraj nekaj pravičnega. Tak vtis dobi vsaj tujec v času kratkega obiska. Obnovili so kar cele mestne ulice. Vsako razdejano poslopje so popravili; povsod se vidi jo na novo pobeljeni hišni bloki. Predvsem so obnovili cerkve, ki so bile v poljski metropoli skoro vse porušene. Ogromna luka na Visli daje svojemu okolju z modernimi napravami lepo lice.

Most, ki veže Varšavo s predmestjem Prago na drugi strani Visle, je ponovi razkošno razsvetljen. Tuje goste sprejemajo v hotelu Bristol. Ta stoji skupaj s hotelom "Poljska" zraven železniške postaje, ki je bila nekdanji najbolj moderna v Evropi, ki pa je sedaj popolnoma porušena. Diplomatski del Varšave kaže tudi novo lice. V ulici "Prave armade" stoji poslopje zunanega ministrstva in novega ministrstva za kulturo in umetnost. Ghetto je izginil in na njegovem mestu se dviga samotni spomenik. Pred hišami prav sredi mesta vidimo cvetlice, vence in druge znake tihga spomina na padle in umorjene.

Stare usnjene kovčge, torbe in aktovke osvežimo z mlačnim vinskim kisom, ki smo mu pri mešanici pomakamo krpo, drgnemo z njo nalahno po usnju, ki ga naposled še obrišemo.

L. J.

V vročih dneh bo meso ostalo sveže, če ga ovijete v prt, namočen v kis.

Joško Oven:

RAZGOVORI

Dan neodvisnosti je za nami. Na moji ulici je bilo razobešenih precej zastav. Tu in tam si slišal streljanje, katero je občajno na ta praznik. Drugače je pa bil ta dan vroč in solneč je pripelalo, da je bilo veselje.

Novic ni bilo posebnih izven, da je sedem sto ljudi izgubilo življenje v treh dneh praznovanja. Lansko leto je bilo številko nekoliko manjše. Človek se zares vpraša, čemu nekateri ljudje žele novo vojno ko vendar naši avtomobili pobijejo do petintrideset tisoč ljudi letno. Kot sem že omenil — novic ni posebnih, izven, da so naši zastopniki v legislaturah na počitnicah, kar je, če pogledamo njih delo, zares razveseljivo. Je pa ena novica, katere ni razveseljiva — in ta je vedno večja odslovljenja delavcev.

Polemike o tem je v naših meščanskih listih dovolj. Razni ekonomski ugibajo na vse načine kaj je vzrok te nove depresije. Skušajo primerjati današnji položaj z letom 1929 in dokazujejo, da smo danes v veliko boljšem položaju. V koliko smo na boljšem bo pokazala bodočnost. Upamo, da je to le nekaka pol-depresija kot pravijo nekateri. Kajti depresijo kot je bila zadnja, bi sedanji svet kot ga mi poznamo — težko prenesel.

O zgodovini Mehike (Nadaljevanje)

Zgodaj spomladi leta 1845 je predsednik Združenih držav James K. Polk ponudil \$5,000,000 za celotno ozemlje, kar je danes država Texas, ter \$25,000,000 za Kalifornijo. A ravno v istem času je bil tedanji predsednik mehiške republike Herrera ovržen in njegovo mesto je zavzel general Paredes, ki je Amerikance sovražil. John Sliedell, kateri je bil poslan v Mehiko v svrhu te kupčije, se je vrnil praznih rok.

Cetrtega julija leta 1845 so Teksnasi proglasili svojo neodvisnost ter ob enem vprašali za pomoč in protekcijo v Washingtonu. Zachary Taylor, kateri je bil poslan v to svrhu, je že v marcu leta 1846 dosegel obrežje reke Rio Grande in se utaboril nasproti mesta Matamoros. V Mehiki je vse to povzročilo silno razburjenje. Dne 11. maja 1846 se je začela vojna.

O tej ameriško-mehiški vojni se je veliko pisalo. V Mehiki se danes ni pozabljena. V nji je Mehika izgubila skoro polovico svojega ozemlja. V koliko so bile Združene države v pravem, je pač igrala sila močnejšega. Vojna je trajala dve leti. Ameriške armade so bile organizirane v tri proge. Prva je prodirala čez skalno gorovje (Rocky Mountains) proti zapadu, druga pod poveljstvom generala Scotta v sredini proti mehiškemu zalivu. In general Taylor pa direktno čez Rio Grande v Mehiko. Mehikanci so pod poveljstvom generala Arista napravili dober odpor, ali so se kljub vsem naporom morali umakniti.

Ameriškim četam se tudi ni ravno dobro godilo. Skalno, gorato ozemlje Mehike in ob enem razne bolezni so v Taylorjevi armadi zahtevale silne žrtve. Ali kljub vsem zaprekam so te čete prodrale dalje. V tej stiski so se Mehikanci spomnili na Santa Anno, ki je tedaj živel v Havanu. Na speten in zvit način se je Santa Anna prerinil skozi ameriško blokado in ob prihodu v glavno mesto Mehike, bil proglašen za predsednika republike. V naglici je zbral 25,000 mož armade, čeprav slabo oborožene, ter je januarja 1847 v bližini mesta Saltillo v kraju neke hacijende — Buena Vista po imenu — napadel generala Taylorja.

Boj, kateri je bil neodločen, je trajal dva dneva. Bil je zelo krvav. V noči tretjega dneva so se Santa Anno-vi vojniki-Indijanci umaknili, kajti niso mogli več prenašati ameriškega artilerijskega ognja, dočim so Amerikanci v jutro tretjega dneva, misleč, da so izgubili bitko, z veseljem opazili, da so v noči njih nasprotniki izginili. Na povratku v Mexico City se je Santa Anna bahal z zmago, ali v Washingtonu so vedeli drugače. Vedoč, da potrebuje boljše orožje, je Santa Anna zahteval, da se mu da v posest več cerkvenega premoženja v vrednosti 5,000,000 pesov. Katoliška cer-

kev, kateri je bilo pred vsem za imovino, je povzročila radi te zahteve veliko hrupa ter je celo nastopila odprto proti vladi. Zabili so se razni upori, kar je še bolj oslabilo notranji položaj.

V marcu je general Winfield Scott zavzel pristanišče Vera Cruz in je bil na potu proti glavnemu mestu. Santa Anna je zasedel utrjeno mesto v pre-lazu Cerro Gordo v bližini Jalape, ali bil je premagan ter potisjen proti Orizabi, kjer so Amerikanci s pomočjo domačinov zašli Mehikancem za hrbet in jih odločilno premagali. To je bil začetek konca.

Nered in disorganizacija, katere je sledila, je odprla pot ameriški vojski proti glavnemu mestu in osrčju Mehike. Mesto Puebla, trdnjava katoličanstva, je padla brez boja. Ali mehiška vlada se še ni podala. Sledila je oblega glavnega mesta, kjer so se Mehikanci zares junaško branili več kot tri tedne proti vsem ameriškim napadom. Santa Anna se je izkazal ne samo kot dober poveljnik, ampak tudi za diplomata. Sredi boja, ko je izgledalo, da je že izgubljen, je vprašal Scotta za premirje, da preštudira pogoje za mir. Scott, kateri je resno želel za konec vojne je v to privolil. Santa Anna je to premirje uporabil za ponovne utrdbe svojih pozicij. Ko je bilo to dovršeno je ponovno odklonil pogoje za mir. Končno so Amerikanci prodrli v mesto in trinajstega septembra 1847. naskočili trdnjavo Chapultepec, kjer je bilo utrjenih več stotin mladih mehiških kadetov. Razočarani nad izdajo in porazom Mehike, so se borili dokler ni večina njih tovarišev ležala mrtva. Ostali še živi in brez streliva so se ovili v mehiške zastave in skočili čez o-zidje v prepad s klici: "Viva Mexico!"

Od vseh teh kadetov ni bil niti eden živ ujetnik. Z zavzetjem glavnega mesta je bila z malimi boji, kateri so še sledili — vojna končana. Druga februarja 1848 je bil v Guadalupe Hidalgo podpisan mir, kjer je Mehiko izgubila vse dežele severno od Rio Grande. Namreč Texas, New Mexico, Arizona in vsehvihi Kalifornijo. Bil je trd rimski mir zmagovalca. Dočim so zingoisti in Zdr. državah zahtevali aneksiranje vse mehiške republike, je tedanji mehiški predsednik Manuel Pena v Pena podpisal mir — kateri je bil še isto leto desetega marca potrjen v Washingtonu.

(Nadaljevanje v prihodnji številki.)

Tri največje sovražnike ima narod: glad, nevednost, strah.

Najslabše kolo v vozu dela največ ropota. —Ben. Franklin.

Sovražstvo je slabost majhnih duš. —Balzac.

Tole mi ne gre v glavo?

Kako, da se voditelji unij iz svojih skušenj v politiki nikdar ničesar ne nauče, to mi nikakor ne gre v glavo! Skoro vsi so izredno visoko plaščani, torej imajo časa dovolj, da bi se v socialne probleme pogledali, namesto da le prste, kako bodo spet pomedli vse reakcionarne člane zvezne zbornice v volitvah prihodnje leto. To počno v vsakih volitvah. A kako to, da si razje ne bi ustanovili svojo stranko, z resnim socialističnim programom, to mi gre pa še manj v glavo!

PRIPOVEDNI DEL

Miško Kranjec:

Fara Svetega Ivana

ROMAN

(Nadaljevanje.)

Pakaj potem, če je to nekoč bila susterščeščina, potem seiplovščina, šušnikovščina, dolfuščina in danes postaja hitlerščina in bo nekoč to komunističen napev? Logika zdravega razuma kaže Korenu, ki je toliko vsega prebrodil, da tu gre za preprosto pesem: kruh, kruh, kruh. Če možno, že danes dober kruh. In pri vsem tem ni nič bolj neumno, kakor prepričati se z nekim Klemencom, pa naj je stokrat komunist, ko pa je ta Klemenec toliko nevaren, da te nekega dne prisili, da ubiješ naprej Zofijo in potem sebe?!

Ne, ne! Ne na to pot, ne v smrt! V življenje! In če ne gre drugače, tudi po Klemencu. Ne dovoliti, da on tebe ubije; počakati in nekoč boš ubil ti njega. Da nekoč ga ubiti, ker Klemenec bodo Korenom vedno nevarni. Ampak zdaj? Zdaj skloniti glavo in — stopiti k njemu.

5

Preden se je odločil, je Koren še večkrat zataval mimo, zakaj čutil je, da se bo po tistem obisku nekaj bistveno spremenilo. Ne to, da ne bo nejasnosti, marveč nekaj vse usodnejšega. Tam bo ali vse zgubil ali pa dobil.

In še, ko je že stal pred durmi Klemenčeve sobe, si je pomisljal. Čutil je, da si še lahko ohrani čast in ponos. Seveda — ako bo s tem zmagal. A tam pri Cilenšku čaka Zofija; pred durmi je april in župnikov "Delat pojdeti!", tu pa Matija, ki uničuje počasi, a dosledno. Ako Matija zmaga, pomeni to najbednejši pogin...

Potrkal je in vstopil. Matija ga je pogledal začudeno, pa je že vstal in ponudil Korenu stol: "Sedite."

Koren je sedel neodločno. Bal se je tega prvega trenutka, zakaj se je bilo mogoče, da mu v obraz vrže nekaj strašnega in nato odide. Ko pa je sedel, je čutil, da je v resnici že podlegel. Tembolj ko ga Matija ni ti ni vprašal, počemu je prišel, marveč je kaj hitro zapletel Korena v pogovor, in to tako, da ni bilo žaljivo, pač pa ga je pritegnilo o književnosti. Koren je še vedno mislil na svojo stvar, a se je vendar zapletal v to nič slumljivo književnost, kjer pa je tonil prav tja, kamor ni hotel.

"Mislim, da danes slovenske pisatelju ni mogoče živeti od njegovega dela. Pisateljevanje je v Sloveniji nujno nekaj postranskega," je rekel naposled Koren.

"Živeti zgolj od književnosti, kolikor vem po pisateljih, res ni lahko. Cankarjev primer nam to dobro kaže, dasi je on še ne-

kako vlekel. In to seveda, ker je umrl sredi dela. Vendar se slovenski narod zaradi tega nikakor ne more odpovedati umetnosti. Ako narod hoče živeti, mora imeti svojo kulturo, mora imeti svojo književnost, svojo umetnost. To je odraz njegovih duhovnih vrlin in veličine. Če se odloči za tujo kulturo in svojo opusti, se je s tem že vnaprej odpovedal svoji narodni bitnosti." Matija je prinesel žganja in ga ponudil Korenu. — "Ali vi tu pri nas ne boste nič pisali?" ga je vprašal.

Koren se je zganil. "Nisem se še odločil," je rekel. "Saj je tako rekoč brez pomena... Ako bi se mi posrečilo spraviti na knjižni trg delo, s katerim se sedaj ukvarjam, pa seveda v Angliji, bi bilo drugače. Potem bi tudi tu lahko pisal, ker bi me priznali in nazadnje, ne bi se mi bilo treba ukvarjati s honorarji..."

Matija mu je pogledal naravnost v oči. Zdelo se je, da se bo posmehnil, a se je nenadoma zresnil, se nato zagledal skozi okno in dejal mirno, resno in nič sovražno:

"Veste, gospod Koren — saj je to naposled vaša stvar, in bi se prav nič rad ne vtikal vanjo, a vsa ta vaša zadeva je vendarle — ne bi je rad imenoval..."

"Kar povejte naravnost: sleparstvo. Saj ne bom presenečen." Korenu je zaigral posmeh okrog ust: Matija ga je pogledal, nato pa rekel:

"Nisem mislil tako. Ne, sleparstvo to prav gotovo ni bilo. Prepričan sem, da ste resno mislili in prav gotovo ste že dokaj napisali. Ali danes še pišete ali ste že obupali, ne vem; prej ali slej pa boste spoznali, kako je s tem. Prav gotovo bi slovenski narod bil ponosen, če bi kak Slovenec uspel v tujini, tembolj, ako bi napisal kaj takega, kar bi mu lahko dvigalo zavest. Imamo v Angliji Lavrina, v Ameriki imamo Adamiča. Toda vaša stvar me spravlja v začudenje: ko sem vas poslušal, me je obhajalo spoznanje, da je vaš Hitler pravljica, navadna legenda, plod fantazije, če ne morda ponarejen. Sele ta vojna bo pokazala njegovo podobo v celoti. Zakaj, če je mogoče misli skrivati v pajčolan fraz, svojih dejanj, ki se jim pravi nasilna vojna, vendar ne bo mogel skriti. Danes Angleži vedo, da je Hitler pač Hitler, ne pa Chamberlain-ovo čevkanje. Slutim, da ste hoteli Angležem povedati, da je Hitlerjev cilj uničenje boljše civilizacije in želja po prijateljstvu z njimi. Toda za Angleže najbrž pomeni, trenutno vsaj, uničenje boljše civilizacije po Hitlerju razpad njihovega imperija. Trenutno

jim je hitlerizem nevarnejši. In naj še tako sovražijo boljše civilizacijo, ni izključeno, da se bodo nekega dne povezali z Rusi proti Nemcem. Hitler jim je danes potreben toliko, kolikor bo mogel oslabil boljše civilizacijo, samo zmagati ne sme. — Vaš Hitler je najbrž docela drugačen, in kaj naj počnejo z njim? — Pa saj so to vaše stvari, upam, da se ne boste zmenili za moje besede."

Koren se ni mogel otresti svojega pomilovalnega posmeha nad tem "mladičem". "Seve je to moja stvar," je dejal naposled. "Se na misel mi ne pride, da bi koga spraševal za svet, dasi ni nezanimivo, kar pripovedujete. Seveda o Hitlerju ne bom z vami razpravljaj, kateri ima prav. Zgodovina bo povedala o tem svoje..."

"Da," je pritrdil Matija, "a žal, mi ne moremo čakati na to, kaj bo zgodovina blagovolila povedati o njem. Prisiljeni smo in bomo, da sami delamo zgodovino, da ji narekujemo, da da prav nam, ne pa nasprotniku. Vse to čakanje in modrovanje je navadna meščanska lenobnost, da človek na kraju lahko reče: Jaz sem imel prav. — A dovolj o tem," je prenehal in se za trenutek zamislil.

Razgovor je bil končan in oba sta čutila, da prihaja trenutek, ko bo treba spregovoriti tudi o "tistem". Koren je čutil tembolj, ker se je zavedal, da se bo Giza kmalu vrnila iz šole in pred njo ni hotel govoriti. Dejal je tedaj:

"Zadnjič ste me nekoliko presurovo napadli."

"Tako?" je odvrnil Matija. "Mislim, da vendar le ni bilo surovo..."

"Da se bova razumela," je rekel Koren. "Za naju je to lahko debata, drugi pa so v tem videli vaš napad name. Mučno mi je, da vam moram to razlagati in se nekako poniževati..." Novinar sem in sem vajen vsakovrstnih napadov, seveda v drugačnih okoliščinah. Vi bi morali razumeti. Ne bi vam rad pojasnjeval najinega položaja. Prepustite mi sva na milost in nemilost svojih prijateljev. Mučno mi je, da je tako, toda trenutno si ne morem pomagati, preganec sem, ki je rešil golo kožo in nič drugega. In kaj vas je, vas vprašam, nagnalo, da ste me začeli napadati in mi odtirgavati še tiste prijatelje, ki jih imam, pa uničevati eksistenco človeka, ki vam v ničemer in nikjer nista na poti?"

Gledal je Klemenca in oči so mu zagorele. Z roko je nezavedno potrkaval po mizi. Matiji je bilo mučno, ko ga je gledal pred sabo ponižanega, usmiljenega proscega. Ni si želel takega. Ta ponosni, žilavi človek, s pomilovalnim nasmehom, zvit nasprotnik, spreten v besedi in v igri, se je zdel Matiji nevaren in je bil prepričan, da bo z njim težak boj. Ni mogel vedeti, da je njegov položaj tako brezupen, da bo on samo sprožil plaz, ki je visel čez pečino.

Pa saj Koren sam pred nedavnimi še ni mislil, da bi tako slabo stal. Nasprotno, bil je prepričan, da bo Klemenca naglo zrušil — in zrušiti ga je moral, ker se mu je zdel nevaren. Tem hitreje bo Klemenec padel, ker sta ga napadala in rušila tudi Magdič in Rebernik. Koren je bil tisti, ki je že ob Gizinem prihodu začel z izpodbijanjem in ovajanjem "komunistov" in njihove "agitacije". Celo se je spozabil in pripovedoval marsikaj iz njunega zasebnega življenja, kar je zraslo le v njegovi glavi. In prav on je bil tisti, ki je dosegel, da sta bila Klemenčeva spopetka tako osamljena. Ogradi ju je in se zadovoljno smehljaj.

Pa le za kratek čas. Vse izpodbijanje, vse ovajanje, vse rušenje ni nič pomagalo. Minili so komaj trije meseci in Koren je stal ob prepadu, v katerega bo zdrknil vsak trenutek, ako... ako ne bo kako uredil s Klemencom.

Matija ni vedel, za vse Korenove umazanije, ki jih je nagrmadil proti njemu. Pa je tako videl pred sabo samo moledujočega človeka, ki ga tokrat ni imel za izdajalca; pač pa, da nosi v svoji glavi zmešane pojme, kakor je bilo po vsej domovini. (Dalje prihodnjič)

The World Advances But the Old Battle Goes On!

Z UPRAVNIŠKE IN UREDNIŠKE MIZE

Frank Margolle, Cicero, je nas obiskal, obnovil naročnino in prispeval \$2 v tiskovni sklad. Frank je mnogo let obratoval delavnico za popraviljanje obval. Nedavno jo je prodal in sedaj pravi, da bo počival. Delal je mnogo let in njegove ure — kot je običaj v takem poklicu kot ga je imel on, niso bile kratke.

V našem uradu se je oglašil tudi čikažan z westside, Martin Kerzan. Obnovil je naročnino ter prispeval \$5 v tiskovni sklad.

Joseph Jež, Warren, O., je poslal dve obnovitveni naročnini. Anthony E. Gnezda, Kinney, Minn., pa eno.

V Chicagu je postal naročnik Proletarca naš stari znanec Frank Bostic. V mlajših letih je bil zelo deloven in bojevit v SNPJ in v SSPZ. Slednja je sedaj združena s prvo.

Felix Strumbel, Cleveland, je prispeval v tiskovni sklad \$10. Ta znesek je nam izročil Louis Zorko; prejel ga je ko je bil v Clevelandu ob priliki proslavljene obletnice izletniškega vrta SNPJ. Dejal je, da je bila udeležba ogromna.

Lovrenc Bajc, Fairport Harbor, O., je poslal naročnino na list zase, za Andreja Kapel in za Alojzija Grželj. Piše, da bo skušal nadomestiti umrlega naročnika Antona Lunka z novim naročnikom, ako le mogoče.

Anton Jankovich, Cleveland, je poslal tri naročnine; obnovili so jih Justin Martincich, John Zigman in Ludvik Sanabor. In naročil še pet izvodov Ameriškega družinskega koledarja. Ze pred mesecem je pisal, da bo pil likof za letošnje koledarje, češ, da je z njimi delo (razprodaje) dokončal, a od takrat jih je naročil še dvajset izvodov. Ako ga kdo izmed vas še nima, imamo pri roki še nekaj iztovov te knjige.

Joseph Oves, Springfield, je poslal vsoto za koledar in pa \$1.50 v tiskovni sklad od Johna Ocepka.

A. Lekšan, San Francisco, je poslal naročnino zase in za klub Slovenia.

Mrs J. Tancek, Cleveland, je obnovila naročnino in prispevala

la \$2 v tiskovni sklad. — Frank Kersic, Chicago, je obnovil naročnino, ki jo je nam izročil Paul Berger.

Naš neutrdljivi zastopnik Louis Barborich v Milwaukeeju je poslal naročnino, ki so jih obnovili Ludvik Shetina, Math Radel, Louis Kinn, Frank Rapsel, C. Pugel, John Rovsek in Joseph Zaitz. L. Shetina je prispeval listu v podporo \$1 in Louis Barborich \$1.

Frank Mice, Pittsburgh, Pa., je obnovil naročnino ter prispeval v tiskovni sklad \$2.

Naš zastopnik John Krebel, ki deluje največ po šentklačskem okrožju v Clevelandu, je poslal naročnino, ki so jo obnovili Louis Ule, John Bostjančič, Andrew Petkovšek, Anton Bojanc, John Rome, John Krebel, Jernej Rožanc, Anton Ogrin, Joseph Kodrič, Jacob Gabrenja, Anton Stamel, Louis Majer, Dominik Lušni, Rose Jurman in Louis Kaferle. V tiskovni sklad so prispevali John Rome \$3, Jos. Kodrič \$2 in trije prijatelji \$1, skupaj \$6.

Louis Britz, Houston, Pa., je poslal naročnino za Marko Tekavca.

Tu je bil nedavno čikaški rojak Frank Peterlin in obnovil naročnino. "Sicer ne vidim več čitati," je dejal, "a list pa si še hočem ohraniti." Star je 80 let. Očala pa ima slaba. Osem dolarjev je dalj zanj. "Dražjih ne zmorem," je pojasnil. Takih sluščajev imamo precej. Npr., pisal nam je Louis Berlot, Maynard, O., da naj mu ustavimo list, ker ga radi svojih slabih oči ne more več čitati. Morda bi bilo bolje, ako se bi vsi taki, ki jim vid peša, potrudili dobiti dobra očala, ako jim finance to kolikar dopuščajo. Čemu ne bi ljudje brali dobre stvari takrat ko imajo v take namene največ časa?

Anton Zornik, Herminie, piše upravniku v daljšem pismu med drugim o svojem slabem zdravju, a poudarja, da se kljub temu ne poda, pa magari če na potovanju umre, namesto na postelji. Človek s tako železno voljo bo premagal še marsikatero težkočo. Upravnik mu želi okrepitev zdravja in pa da se bo vse dobro izteklo. Več pozneje v osebnem pismu.

Druga stran naše velike dežele

Zed. države lahko gledamo s kritičnega, ali pa s stališča vladujočega razreda. Ali pa s stališča konservativnih glavarjev unij.

Predstavlja jo nam v prekrasnih luči "Glas Amerike". In v tolmačenju strpnosti organizacije, kakršna npr. je Common Council for American Unity.

En njen članek o veličini te dežele se glasi:

"Vlada Združenih Držav je izdala pred kratkim knjigo s slikami, obsegajočo 150 strani, ki nam kažejo, da delavstvo onkraj morja socialna, gospodarska in duševna dejstva, katera so odgovorna za dobrobit ameriških delavcev — doma in na delu. Naslov knjige je 'The Gift of Freedom'."

Uvodni članek knjige izjavlja: "Izven Združenih Držav vlada veliko nezaznavanje socialnega, in gospodarskega stališča ameriških delavcev. Bajne pripovedke o bogatstvu za vse tekmujejo z delovanjem, ki predstavljajo narod zaslužnih delavcev, ki se mučijo za nenasitne gospodare." Da se omili te pripovedke skuša podati "The Gift of Freedom" priprosta dejstva in pomagati, da bo tuj delavec lahko sestavil svoje lastno mnenje, kaj je mogoče doseči ako vlada ta prostost in demokracija. Izogiblje se lažnim izjavam v korist omeriškega socialnega in gospodarskega sistema in priznava "nedostatke" v izvajanju sistema. Istočasno izjavlja da "ameriški pogreški" sicer ovirajo, a ne ustavijo našega napredovanja in ne predurajo naše smeri."

Ta nova izdaja nudi v osmih poglavjih številke glede zaposlenosti; dejstva, ki so podlaga visokemu življenjskemu stališču ameriškega delavca; družinski dohodek delavca v razmerju na pram stanovalni, hrani, obleki, zabavi, vzgoji, prevozu, zdravniški oskrbi; številke glede delavcev na kmetijah; socialno varnost našega demokratičnega sistema vlade; kratko zgodovino delavskega gibanja v Ameriki. Zadnje poglavje govori o civilnih prostostih in temeljnih pravicah in dolžnostih posameznika Amerikanca.

Tukaj nekaj točk iz "The Gift of Freedom":

Povprečni ameriški delavec lahko kupi sedaj nekoliko dvakrat toliko kot je mogel kupiti delavec pred 30 leti s svojim tedanjim zaslužkom, in današnji delovni teden je za najmanj 10

ur krajši.

Tipični primeri nakupne moči plač (1947) v razmerju s časom ki se ga je potrebovalo za delo so: funt kruha, šest minut; funt masla, štirideset minut; funt sladkorja, 5 minut; kvart mleka, 9 minut; ducat jajc, 34 minut; par možkih čevljev za delo 6 ur; prenosljivo radio, dva dni; električni hladilnik, 22 dni; nov avtomobil, 140 dni.

Leta 1947 je prišel po en avtomobil (državna vozila izključena) in en telefon na vsake štiri osebe. En radio in en fonograf ali televizijski aparat se je kupilo l. 1947, poleg onih ki so že bili v rabi, na vsakih osem oseb. Te številke se nanašajo na skupno prebivalstvo.

Število bivališč v katerih živijo njih lastniki, se je dvignilo od 44 na 55 odstotkov tekom zadnjih sedem let. Knjiga dostavlja, da lastuje mnogo delavcev svoje domove, da pa plačuje večina stanovalnikov.

Število kmetijskih domov se je zvišalo zadnji čas za približno 300,000 letno, s tekočo vodo za približno 150,000 letno in kopalnicami kakih 100,000 letno.

V razpravi o delavskem gibanju v Združenih državah pravi knjiga "The Gift of Freedom":

Akoravno je pokazal ameriški delavec malo zanimanja za revolucionarne filozofije, je vseeno dokazal, da je dober borilec kadar se gre za njegovo zvezo, za delavstvo na splošno in za ojačenje in razširjenje demokratskega napredovanja.

Knjigo je priredil Urad delavskih statistik Delavskega oddelka Združenih držav, na zahtevo Državnega oddelka. Posamezne iztise se bo razdelilo onkraj potom delavskih in informacijskih uradnikov pri Ameriških konzulatih in poslaštvi in v knjižnicah, katere vzdržuje državni oddelek v drugih deželah. Knjigo bodo razdeljevali tudi delavski zastopniki pri Economic Cooperation Administration v deželah z Marshall-nacrtom. Poroča se, da se pripravlja prestave potom Congress of Industrial Organizations ter American Federation of Labor.

Kulturne drobtine — MAURICE MAETERLINCK

Dne 6. maja leta 1949 je umrl v sedemdesemdesetem letu starosti v Nici znameniti belgijski pesnik in pisatelj Maurice Maeterlinck. Rodil se je v belgijskem mestu Gondi 28. avgusta 1862 iz flamske rodbine. Njegova umetnost je v njegovem času močno vplivala na slovestva drugih narodov. Prinesla je močno poglobitev v notranjost človeka. Maeterlinck podrobno opazuje človeka in naravo in se pogloblja v nujno bistvo. Opazoval je tudi življenje živali in rastlin. Izsledke tega svojega opazovanja in v svojo ljubezen do vseh bitij je leposlovno podal v knjigi "Življenje čebel". Ti popisi so znameniti zaradi svojega čustvenega nastojenja in lepote svojega jezika. V čebele, mravlje in termita je položil svoja občutja, ki jih je čustvoval za človeka v vesoljstvu, položil je vanje svojo ljubezen za mala, skromna bitja, za lepoto v človeku, za srečo, ki se je mora človek zavest. V iskanju sreče se je odmaknil od realnosti v življenje čustva, ki ga podaja z mnogimi simboli. Maeterlinckova umetnost je vplivala tudi na slovensko slovestvo. V znamenju njegovega simbolizma je Ivan Cankar iskal pota k večnim resnicam, v boljši svet lepote in umetnosti ter pravice v "kraljestvo Lepe Vide". Prav tako je krenil podobno pot Oton Zupančič.

Kdor hoče priti na vrh, se ne sme ustrašiti hoje. Če bo le kričal, ostane vedno v dolini.

NE ČAKAJTE,

da prejmete drugi ali tretji opomin o potečeni naročnini. Obnovite jo čim vam poteče. S tem prihranite upravi na čas in stroških, ob enem pa izvršite svojo obveznost

Filozof očetovsko varuje resnico; zavija jo v tančico. — Satirik jo po sili oplodi.

PROLETAREC je delavski list za misleče čitatelje.

PRISTOPAJTE K

SLOVENSKI NARODNI PODPORNİ JEDNOTI

USTANAVLJAJTE NOVA DRUŠTVA. DESET ČLANOV(ÍC) JE TREBA ZA NOVO DRUŠTVO

NAROČITE SI DNEVNIK

"PROSVETA"

Naročnina za Združene države (izvsemel Chicago) in Kanado \$3.00 na leto; \$4.00 na pol leta; \$2.00 na četrti leta; na Chicago in Cook Co., \$3.50 na leto; \$4.75 na pol leta; za inozemstvo \$11.

Naslov za list in tajništvo je:

2657 SOUTH LAWNDALE AVENUE
CHICAGO 23, ILLINOIS

KRITIČNA MNENJA, POROČILA IN RAZPRAVE

EKONOMSKA KRIZA ANGLIJE

(Konec s 1. strani.)

ji na pomoč Zed. države s par milijardami posojila, ki ga ne bo vrnila in niti ji ni bilo dano v namenu, da od nje pričakujemo kake vrnitve. Toda ker je naša ekonomija tesno navezana na angleško, bi pomenil gospodarski polom Anglije enak polom tudi pri nas.

Zato smo Anglijo oteli na Grškem, pomagamo ji na srednjem vzhodu, in naša vlada se zdrži, da je bi ameriški industrijski proizvodi na mednarodnih trgih preveč ne izrivali.

A vse nič ne pomaga. Anglija peša. In ako sedaj spel dovolimo Nemčiji obnoviti svojega industrijskega zmaja, bo Anglija še težje konkurirala.

Takozvani Marshallov plan ji je pomagal, ne pa ji še ustvaril stabilnosti in ji je — tako izgleda — tudi ne bo.

Anglija je bila zgrajena na povsem imperialističnih smotih. Osvajala je, ropala in si podjarmila več sto milijonov ljudi. Njen imperij se je raztezal — in se deloma še — po vsem svetu. Toda izkoriščati te milijone človeške mase kakor jih je nekoč — tega v sedanjosti dobi nič več ne more.

Doma ima demokracijo, v kolonijah je ni hotela dopustiti. Pa so se uprle in v dolgih letih so se mnoge tudi osvobodile, včevši Zed. države. In baš ta naša dežela je sedaj Angliji glavna opora.

Nji v pomoč je prišel ta mesec v London naš finančni tajnik John W. Snyder skupno s finančnim ministrom Kanade in prišel je na njun tajni sestanek tudi francoski finančni minister. Z njimi vred so bili na konferenci zastopniki ministrov vnanjih zadev teh dežel.

Skrbi jih — kaj, če ne dobe izhoda v uravnotežene gospodarske položaje saj v zapadni Evropi, v kateri deluje sedaj Marshallov plan — a po dobrem letu še ne more pokazati nobenega pravega uspeha.

Za delavsko socialistično gibanje je sedanjí gospodarski položaj Anglije nauk, da je stara teorija — da ne moreš izgraditi socializma v poedini deželi — saj v taki kakor je Anglija — danes bolj resnična kot pa ko je pisal Karl Marx svoj "Kapital". Neglede kako iskreno so se laboriti, ko so prišli v vlado, lotili izvajati svoj program, ni jih vzelo dolgo predno so spoznali, da ako hoče Anglija obstojati kot velesila, se mora osloniti na ameriški kapitalizem. To pa ni nikaka trajna rešitev, ne za nas gospodujoči sloj, ne za Anglijo. In v Moskvi se veselo baš take krize. Trumanova doktrina pa ukazuje pobijati "komunizem vsepovsod." Torej reševati današnji gospodarski red, ki je v zapadni Evropi sicer še v veljavi, a naglo peša. In če omaga v nji, bo prišel v polomijo tudi v Zed. državah in po ostali Ameriki.

Prej ali slej se bo svet le moral sprijazniti z resnico, da razvoj vodi v socializem. In ako je mogoče priti vanj s čim manj bolečinami, toliko bolje.

KAJ JE NOVEGA V MEDICINI

Ali so antibiotiki s penicilinom plesen? Ne vemo sicer, če je bila ta plesen nam vsem po penicilinu poznana plesen, vendar poročila zagotavljajo, da je pop imel uspehe s svojim zdravljenjem. Sicer pa govore o podobnih zdravilih še starejši zapiski. Toliče o izkušnjah ljudstva, o zdravilih ljudske medicine, ki dajo slutiti na praktično uporabljanje antibiotikov brez pravega poznavanja resnice. Či ma prerazla "neka zelenkasta

medicini s takšnimi problemi tudi že preden je Flemingu in Floreyu uspelo dati človeštvu penicilin. Slovenci smo lahko ponosni, da je bil — po sedaj poznani literaturi — naš rojak zdravnik Plenčič, doma iz Solkana pri Gorici, prvi, ki je leta 1672 v svojem delu "Opera medicophysica in quatuor tractatus digesta" napisal sledeče stavke: "Med mikrobi vlada nasprotstvo, antipatija. Sovražijo se med seboj, kakor vsa ostala živa bitja. Zato tudi ugonablajo drug drugega!" O tem našem velikem možu in slavnem zdravniku bi bilo koristno ob priliki spregovoriti posebej, saj je razvil v tem svojem delu tudi resnice, ki jih danes poznamo pod naukom o okuženju. Prav je imel hrvatski medicinski zgodovinar, ko je o Plenčiču zapisal: "Zagrenjen sem, ko vidim, da človek, Jugoslovčan, ki je davno pred Pasteurjem in Kochom jasno izrazil njihove misli ter jih zapustil v tiskani besedi, ni vreden, da si zapomnimo njegovo ime!" Za Plenčičem moramo omeniti še Rusa Mečnikova, ki je pred štiridesetimi leti na Darwinovi proslavi poudaril: "Izkoristiti je treba ta nasprotstva med mikrobi v korist človeštva."

Vidimo, da so veliki duhovi v medicini že zdavnaj napovedali današnje, najmodernejše in prav gotovo zelo velike uspehe sodobne medicinske znanosti. Flemingu in Floreyu je v letih od 1928. do 1930. uspelo odkriti delovanje penicilina, ki je sestavni del plesni, strokovno imenovane penicilium notatum, v letu 1928. pa Rusu Tokinu v hlapih črešnjevega in čremzinega cveta prav podobno delujoče fitoncide. To so potrdile napovedi zdravnikov-velikanov iz preteklosti.

Kaj je torej na tem področju novega? Prav za prav vse! Penicilin skoraj vsi poznamo. Škoda le, da še marsikdo veruje, da je to "čudežno" zdravilo, ki more ozdraviti vsako bolezen. Penicilin je sicer res velik uspeh v medicini, ima pa svoje meje, ki jih sicer še razširjajo polagoma na to ali ono področje. Tako so v začetku trdili, da nima nobenega antibiotičnega delovanja na povzročitelja sifilisa, medtem ko ga danes uporabljajo že z lepimi uspehi tudi na tem področju. Najprej je bil penicilin močno neobstoječ, občutljiv za temperaturne razlike in podobno — danes so ga že močno očistili. Trudijo se izdelovati ga umetno, torej kot sintetični penicilin; v zadnjem času smo slišali o tako imenovanem radioaktivnem penicilinu. Celotno to so dosegli, da ga lahko dajemo bolniku že v obliki tablet, čeprav so sprva ugotavljali, da ga smaga želodčni sok uničuje.

Penicilin je začel novo dobo v medicini. Z njim se začne doba tak imenovanih antibiotikov. Antibiotiki so sredstva, ki ne uničujejo neposredno povzročiteljev bolezni, temveč jim preprečujejo življenje in razvoj. Za penicilinom se je zvrstila že vrsta novih antibiotikov, med njimi so nekateri resničen nov uspeh medicine, drugi verjetno šele odpirajo vrata na poti k novim spoznanjem.

Za penicilinom moramo omeniti drugega, ki je prav tako dobro poznani — streptomycin. V zadnjem času tudi jetičnim pri nas dela mnogo skrbi in težkih uric, ko si belijo glave, kako bi si kupili drago zdravilo, ki baže "zdravi jetiko". Streptomycin je pridobil iz žarkovite plesni, strokovno imenovane aktinomyces griseus. Našla sta ga ameriška znanstvenika Waksman in Selman. Pred streptomycinom je Waksman ugotovil, da marsikatero plesen ali mikrob v zemlji, ki vsebuje za bakterije uničevalne produkte, vendar jih praktično zaradi strupenosti za človekovo telo niso mogli uporabiti. O streptomycinu moramo povedati, da je edini od sedaj poznanih antibiotikov, ki onemogoča življenje tudi bacilu tuberkuloze. Seveda ne more izpolniti — saj je poznani še nekaj let — vseh želja, ki jih goje jetični. Nova pljuča po streptomycinu jetičnemu ne morejo zrasti in velja kljub penicilinu in streptomycinu staro načelo preprečevalne medicine: bolje

preprečiti kakor lečiti.

Za tema dvema najbolj poznanimi antibiotikoma se zvrščajo novi. Naštetimo jih na kratko in po njihovih najvažnejših značilnostih!

Colistatin dobivajo iz posebnih bakterij. Posebno deluje ta antibiotik na coli bacil, ki ga imamo v črevesju. Če se preveč razmnoži, povzroča lahko nevarna obolenja, prav tako, če se zavleče iz črevesja kam drugam. Deluje pa tudi na povzročitelje gnojnosti. To je — kakor pravimo — značilen bakteriostatik in predstnik tistih "antipatij" med bolezenskimi kalmi, ki jih je 1672 leta napovedal naš Plenčič.

Pterygospermin je alkoholni izvleček posebnega korena, imenovanega moringa pterygosperma. Deluje na različne bakterije, vendar njegovo delovanje še ni potanko raziskano.

Micronospermin je zopet "sin" nam že poznanega najdijetela streptomycina Waksmana. V zemlji, gnoju, na dnu jezer in v drugih odpadkih je namreč našel posebno glivico, iz katere je izoliral micronospermin. Deluje posebno močno proti povzročiteljem gnojnosti, vendar je občutljiv — kakor je bil v prvem času penicilin — za temperaturo.

Za penicilinom in streptomycinom so do sedaj v zdravljenju v največji meri uporabili še thyotricin, ki ga je odkril Dubos. Tudi thyotricin je izoliran iz bacila, ki ga imenujemo bacillus brevis. Sodi v ono skupino, ki jo je napovedal Plenčič. Z njim so si pomagali ponekod tam, kjer je odpovedal penicilin. Zraven tega pa pri kroničnih čirah, gnojnih vnetjih "porobne mrene in podobnih primerih.

V Venezueli so našli v zemlji posebno glivico, iz katere so izolirali chloromycetin, ki je v nasprotju s penicilinom in nekaterimi drugimi antibiotiki odporen proti toplotnim izpremembam in močno aktiven proti povzročitelju posebne vrste angine, proti bacilu čoli in nekaterim drugim. Preizkušajo ga sedaj tudi v zdravljenju tuberkuloze — vendar še samo strogo eksperimentalno in znanstveno. Zelo važno je tudi, da je njegova strupenost zelo majhna in da deluje tudi, če ga jemljemo v obliki praška ali tablete. Vse druge antibiotike — razen posebno predelane penicilina, ki je uspeh najnovejše dobe — moramo dajati človeku v obliki injekcij.

Tudi v Sovjetski zvezi se — kakor smo že slišali — bavijo z raziskovanjem antibiotikov. Tako sta znanstvenika Roskin in Ključeva našla predliskim zdravilo, ki sta ga krstila "KR" in obeta lepe uspehe v zdravljenju raka. Naj v tej zvezi omenim, da v Angliji poskušajo sedaj zdraviti raka z obsevanjem s radijevimi ali rentgenskimi žarki in istočasno z uporabo posebnega hormona ženskega jajčnika, ki so ga krstili za stilbestrol. O njem je posebno v zadnjem času mnogo govora in ga v Ameriki začnejo uporabljati tudi na drugih področjih.

Nov antibiotik je tudi snov, ki sta jo izolirala iz rdečih krvničk — (rdečih krvnih teles) ruska zdravnik Jakobson in Konikova in jo imenovala eritritin. Eritritin se je po dosedanjih izkušnjah obnesel predvsem proti bacilom davice in povzročiteljem gnojenj.

To bi bile nekatere najbolj značilne novice s področja antibiotikov. Poleg teh uspehov bi lahko navedli vrsto neuspehov, pa tudi obilico — naj govorim kar s pok. dr. Lutmanom — "hohštaplerije" in šarlatanstva. Spomnimo se samo cereaze, ki je poznana nam Slovincem z Golnika, in takih "cereaz" bi lahko zbrali po svetovni literaturi iz zadnjih dni mnogo.

Eno nas pa vsi uspehi in neuspehi preprečujejo. Kakor povsod v znanosti, se tudi v medicini nenehno bje mogoča borba za nove uspehe, nova spoznanja, nove pridobitve. Prav ta borba je najlepši dokaz prodornosti in delavnosti človekovega duha, ki preko neuspehov znova rešuje skrivnosti prirode, išče novih poti k boljšemu in lepšemu življenju. Tu in tam lahko zlorabljajo posamezniki za kraj-

LEV N. TOLSTOJ:

ZAPISKI MATERE

(Iz pisateljeve posmrtno zapuščine)

(Konec)

Kako mi je bilo težko, mučno, veselo! Te ljubeznive oči, to visoko čelo, te drhteče ustne, ki se tako rade smehljajo... In ta plahost v vsej odločnosti, mogočni postavi! Začutila sem, da mi ihtenje stopa do grla. Brčas je videl odraz tega na mojem obrazu.

"Varvare Nikolajevna, zagotovo veste, kaj bi rad povedal vam, vam. Da?"

Nisem mogla govoriti: veselje me je dušilo v grlu. Izprošila sem roko. Vzel jo je in jo poljubil.

"Kaj neda? Resnično? ... Da? ... Torej ste vedeli, jaz se pa že tako dolgo mučim. Torej ne odidem."

"Ne, ne."

In sem povedala, da ga ljubim in sva se poljubila. In mi je bilo čudno, in skoraj bolj neprijeten kakor prijeten je bil ta poljub na slepo strnjenih ustnih. In je šel odpravit konja, jaz pa sem stekla k mami. Ona je stopila k očetu in oče je prišel ven.

Vse je bilo sklenjeno in sva postala ženin in nevesta in je odšel ob dveh ponoči in jutri spet pride in bo svatba čez mesec dni. On je hotel ob tednu, toda mama je ostala pri svojem.

MATI

To je bilo sedemindesetega leta, ko se je vojna pravkar končala.

Pri Voronovih so pripravljali svatovanje; srednjemu hčer Varvare je zansnil Jevgraf Lotuhin. Poznala sta se že iz otroških let, skupaj sta se igrala in plešala; zdaj pa se je vrnil iz Sevastopolja kot poročnik ulanskega polka. Ko je vojna najhujše besnela, je odšel iz ministrstva, kjer je služboval in stopil v polk kot junek. Zdal se je vrnil in se ni mogel nikamor odločiti. Vojaske službo, se zlasti pri gardi, je mrzil in v mirni dobi nikakor ni hotel nadalje ostati pri vojaki. Stric ga je vabil k sebi v Kijev za adjutanta; bratranec mu je nasvetoval službovanje v Konstantinopolju; prejšnji predstojnik ga je vabil k sebi.

Sorodnikov in tovarišev je bilo mnogo in vsi so imeli Evgrafa Lotuhina radi. Ne da bi ga bili naravnost ljubili, pogrešali so ga, radi so ga imeli tako, da so večji del vsi rekli, kadar je vstopil: "A, Graša! Nu, izvrstno."

Nikdar nikomur ni bil v nadlego in je bil mnogim všeč s svojimi raznovrstnimi sposobnostmi. Znal je pripovedovati, prepevati, igrati na odru, — v vsem je bil mojster. Poglavitno pa je bilo, da ni bil ohol, marveč bistri, lep, pristopen in dobrodušen.

Ko se je ogledoval kam, h komu bi stopil in je vse resno pretehtaval, čeprav je bil videti brezskrben, je v Moskvi srečal Voronove. Povabili so ga k sebi na deželo. Prišel je, preživel teden dni, prišel čez teden dni spet in zasnubil. Z veseljem so ga sprejeli — to je bila dobra partija — in tako je postal ženin.

"To ni nič kaj posebno veseleje," je rekel oče Voronov ženi, ki je stala pri njem ob mizi in ga žalostno gledala. "Dober, dober! Ne gre za dobroto, ampak on je že izživljen in sploh — saj poznate to lotuhinsko rodovino. Kaj pa on sploh je? Nič razen dobrih namenov, — služba. A to, kar mi damo, ju ne bo držalo na vodi."

"Ampak onadva se imata rada. In sta si tako odkrita," je govorila ona, tiha, krotka. "Da, seveda, oni so vsi taki, ampak jaz sem Varja želela boljsega. To je takšna odkritosrčna, nežna čud. Boljšega bi si želela zanj."

"Nu, kaj hočemo! Pojdiva!"

Še dobo tudi kak velik izum, važno najdbo v svoje koristilovske namene. Vendar moramo verjeti, da končno le zmagujejo ljudje s pošteni cilji, in da na koncu koncev mora vendarle služiti vsaka pridobitev, vsak izum, vsaka nova najdba sreči človeštva.

In sta odšla.

Oče je bil prvi mah nekako nezadovoljen. Ne nezadovoljen, marveč žalosten, nenavaden. Poznam ga. Res mu on ni všeč. Tega ne morem razumeti. Ne sočim le jaz tako in ne zato, ker sem njegova nevesta, ampak takšne čiste plemenitosti v glavnem, resnicoljubnosti in čistosti, kakršno izraža vse njegovo bistvo — ne najdem nikjer. Očitno je: kar ima v duši, je tudi na jeziku: on ne skriva ničesar, taji le svoje visoke vrline. O svojem sevastopoljskem pohodu ne želi in ne mara govoriti zaradi Miše in je celo zardel, ko sem na to napeljala pogovor.

Zahvaljen bodi, Gospod! Ničesar, ničesar več si ne želim.

Lotuhin je odpotoval v Moskvu, da bi se pripravil za svatbo. Ustavil se je pri Sevaljevu in na stopnišču srečal Suševa.

"A, Graša! Kaj se res ženiš?"

"Res."

"Nu, čestitam. Poznam jih. Ljubezniva družina. Tudi tvoj nevesto poznam. Lepotica ... Pa obeduja skupaj."

Obedovala sta, popila prvo in potem še drugo steklenico.

"Nu, pojdiva. Sprehodiš se, kaj bi drugega?"

In sta se napotila v Ermitaž, ki so ga bili takrat pravkar odprli. Ko sta prišla h gledališču, glej Anočko! Anočka ni vedela, a če je tudi vedela, da se on ženi, ni spremenila svojega vedenja in se je še bolj mikavno nasmešnila s svojimi jamicami. "Ih, ti mila Jera, pojdiva!" In ga je vzela pod roko. "Pazi!" je od zadaj rekel Sušev.

"Saj, saj."

Lotuhin je šel z njo do gledališča in jo oddal Vasiliju, ki ga je tu srečal.

"Ne, to ni bilo lepo. Grem domov. Zakaj neki sem pripotoval?"

Čeprav so ga zadrževali, je šel sam domov. Doma v hotelski sobi je izpil dve časi selterske vode, sedel za mizo in začel sestavljati svoje račune. Davi je bil po opravih — iskal je posojila. Brat mu ga ni dal, pa si je denar izposodil pri oderuhu. Sedel je, računal, in se z neprijetnim čustvom spominjal Anočke in tega, da se ji je bilo treba odreči in je zdaj zmagoslavil, ker se ji je odrekel. Segel je po Varjinem portretu: polna, sočna, rdeča, mogočna ruska lepota. Poljubil je podobno in jo postavil predse, nato pa računal dalje.

Na lepem je s hodnika zaslišal glas Anočke in Suševa. Ta jo je privedel naravnost do njegovih vrat.

"Graša! Kaj si vendar storil?"

In je vstopila k njemu ...

Drugo jutro je prišel Lotuhin k Suševu na čaj in ga je oštel. "Saj vendar veš da bi jo kaj takega strašno ogorčilo."

"Nu, čeprav. Bodi miren. Jaz molčim, kakor riba."

In tako se je končalo.

H. T. odložil svoj "fair deal" na prihodnje leto

(Konec s 1. strani)

Toda predlog, da se naj kaj stori tudi za bolniško zavarovanje naših delavcev, je bil zavrnjen z ogromno propagando zveze zdravnikov, ki je proti njemu porabila več sto tisoč dolarjev. Najela je kongresnikov in senatorjev, ki so po radiu in v časopisu dokazovali, da bi bilo zdravstveno zavarovanje pogubno za to deželo, ker vsak tak zakon je socialističen, mi — namreč naš free enterprise sistem.

Pa je vendar na celi erti proti socializmu!

Tako smo torej tam kakor leta 1929, ko je na nas planila kriza, ko so banke padle druga za drugo in celo nekaj kapitalistov si je življenje prostovoljno končalo.

Republikanski "politični" si v tej recesiji pomagajo s frazo, da je to "Trumanova" recesija, in ob enem snujejo načrt za velika javna dela.

Demokratska stranka, ki ima tako točko — oziroma jo je imela v volilni platformi, pa je ostala zadaj. Ne republikanci, ne demokrati, nimajo res kakega konstruktivnega plana, ki bi pomenil kaj drugega kot začasno celjenje ekonomske rane. In daj si je ameriški free enterprise — z drugimi besedami — ameriški kapitalizem mogočnejši kot še kdaj prej, vendar so v Washingtonu jako v skrbeh.

Težko bo šlo, ako se svet ne sprijazni z resnico, da smo en svet in da le v vzajemnem gospodarstvu — v splošno dobro, bo mogoče zgraditi blagostanje za vse.

Jugoslavija si išče gospodarskih zvez zapadnimi deželami

(Nadaljevanje s 1. strani.)

Z Anglijo in ako bodo pogovori ugodno zaključeni, bo ekonomski program Jugoslavije jako pospešen.

Višinski bil kritiziran

V istem govoru je Tito zelo kritiziral sovjetskega ministra vnanjih zadev Višinskega, ker se je na konferenci v Parizu glede mirovne pogodbe z Avstrijo podal Ameriki, Angliji in Franciji. Višinski je namreč odnehal zahtevati priključitev slovenskega dela Koroske k Jugoslaviji in Tito pravi, da tudi, ako se je vsa velika četvorica sporazumela v prid Avstrije, Jugoslavija ne bo svojih zahtev glede Koroske nikdar umaknila.

Jugoslovanski tisk po konferenci v Parizu Višinskega več ne označuje za "druga" ali v slovenskem tisku za tovariša temveč za "gospodina" (slobo srbohrvaško) in za gospoda v slovenskem časopisu.

Vest iz "zanestiivega" ameriškega vira, poslana iz Berlina, pravi, da bo Tito imel kmalu težke zapletljave na meji med Jugoslavijo ter Madžarsko, Rumunijo in Bolgarijo in da se bo pričela v Macedoniji in Srbiji civilna vojna.

Shod v Pulju ni pokazal, da preti Jugoslaviji res kako notranje pokolje. In ako se velic temu dogodi, ga ji bodo zanele njevanje sile, bodisi vzhodne ali zapadne. Boljše je, da se ne eni ne drugi ne bi igrali z ognjem, ker vse svet potrebuje miru, ne pa vojne. Vzajemnosti in ne sabotaže.

KOMENTARJI

(Konec s 1. strani)

lagati tako obljudeno deželo tudi ne bomo mogli leta in leta, ker kdo bo nam pomagal koncem konca?

Česki primat Beran ima po katoliškem svetu veliko publicitete. Vatikanski krogi pravijo, da ga češka komunistična vlada preganja radi vere. V Pragi dogovarjajo, da je nadškof Beran na zatožni klopi ne vsled tega ker je katoliški primat temveč vsled svojega ruvarstva proti vladi. Namesto da bi delal za ljudstvo, sledi politiki vaticana. In res bo Rimu še žal, ker se je toliko zanašal na ameriško vlado namesto da bi sklenil pogodbe (konkordat) z deželami, ki spadajo pod sovjetski blok. Vse te vlade bi rajše manj poteškoče kakor več in vatican bi jim bil lahko sebi v korist na uslugo. A izgleda, da je priložnost zamudil.

AMERIŠKI DRUŽINSKI KOLEDAR

LETNIK 1949

Vsebuje ŠTIRINAJST povesti in drugih pripovednih spisov, ŠEST zgodovinskih spisov, PETNAJST pesmi, DEVETINDVAJSET slik in pa koledarske ter razne druge podatke.

CENA SAMO \$1.50

Naročila naslovite
PROLETAREC

2301 So. Lawndale Ave, Chicago 23, Ill.

ZA LIČNE TISKOVINE VSEH VRST PO ZMERNIH CENAH
SE VEDNO OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO

ADRIA PRINTING COMPANY

Tel. Michigan 2-3145

1838 N. HALSTED ST.

CHICAGO 14, ILL.

PROLETAREC SE TISKA PRI NAS

Iz SANSovega urada

3424 W. 26th St., Chicago 23, Ill.

Seznam prispevkov št. 5 v sklad za zdravila sprejetih v mesecu juniju 1949.

ILLINOIS:	
Podružnica št. 2 SANS Chicago \$25, Rose Sajovic \$25, Anton Garden, Chicago	\$ 50.00
Ignac in Frances Globokar, Chicago	15.00
Društvo št. 286 SNPJ, E. Moline \$6, Po \$1: Edward Penca, Sylvia Penca, Ign. Resetich, Jennie Resetich, Louis Resetich, John Resetich, Mary Steiner, Beverly Steiner, Theresa Penca, Tony Penca, Joseph Penca, John Kos, Marija Hunter, Helen Brown, Anton Klansek, Mary Klansek, Frank Klansek, Anna Klansek, Louise Polich in Edward Gerk. Poslal Edward Penca skupaj.	26.00
Johnston City: Po \$1: Andy Fink, Marko Fak, Ignatz Smolich in Pauline Smolich, dve osebi po 50c, skupaj.	5.00
Društvo št. 341 SNPJ, Orient, Ill.	5.00
Waukegan-No. Chicago: Math in Alajzija Ogrin \$10, Gospodinski odsek SND \$5, Po \$2: Mary Dobrovolje, Frances Zakovšek in Frances Grimsic. Po \$1: Ignatz Jereb in Mary Jachim, poslala Frances Zakovšek.	23.00
Društvo Slovenski Sokol, Waukegan	5.00

MINNESOTA:	
Podružnica št. 91 SANS, Chisholm, Po \$2: Joseph Nels in Jos. Musich (Hibbing), poslali Frank Klune	4.00
Zenski odsek Slov. narodnega doma, Chisholm	25.00

NEW YORK:	
Brooklyn: Prispevki zbrani na prireditvi 15. maja: Frank Padar in žena \$10, Joseph Zavertnik in žena \$6, Po \$5: Alexander Jurich in žena, Frank Košak in žena, Jerry Krajec, Theresa Sauli, John Sitar, Jos. Supancich, in Alfred Jades. Po \$3: Mrs. Mutz in Neimenovan. Po \$2: J. Cerar, Frank Ferk, Frank Kushar, Vinc. Paulich, Mike Pirnat, Joe Plesko, Prijatelj, Steve Sembrich, Frank Skočaj, Mary Stimatz, Mary in Gregor Zaubi. Po \$1: Thos. Bertok, Jerry Corel, Mary Kambinger, John Coslian, J. Cotaro, L. Hojak, Chas. Mlakar, Mlakav, Derganc, Krizman, Richard Miklus, T. Mose, Musich, M. Nastern, J. Peshel, Pogačar, Prijatelj, Ivan Rucigay, Frank Stariha, Mrs. Schultz, J. Tusek, Johanna Udorick Voje, Angela Waupotich, J. Wessel, F. Ziher in sedemnajst neimenovanih darovalcev. Skupna vsota, ki jo je nabral in poslal Joseph Zavertnik, znaša	122.00

PENNSYLVANIA:	
Podružnica št. 30 SANS, Sharon: Po \$25: Slovenski dom in društvo št. 262 SNPJ. Društvo št. 174 ABZ \$10, Neimenovana \$4, John Zele \$3.50, Frank Kramar \$3. Po \$2: Joseph Cvelbar, Joseph Kolenc, Anton Valentinič, in Frank Garm. Po \$1: Jack Garm, John Novak (Siškar), Frank Mlakar, Joseph Garm, John Maček, Johanna Okorn, Frank Speck in John Novak (Martine) Podružnica št. 30 SANSa prispevala iz blagajne \$13.50. Skupaj	100.00

WISCONSIN:	
Kenosha: Društvo št. 38 SNPJ \$32, Frank Uranar \$5. Po \$1: Frank Zerovec, Joe Kastelic, John Penza, Frank Polovich in Frank Zabukovec. Skupaj	42.00
Milwaukee: Podružnica št. 56 SANS: Društvo št. 192 SNPJ \$25, Po \$10: Društvo št. 104 SNPJ in John Hrovat. Mary Vasil \$3, Mary Tamie \$2. Po \$1: Mary Soba, Neimenovan, Anton Ermenc, Frank Poličnik in Rudolph Singer. Poslala tajnica št. 56 Mary Musich skupaj	55.00

RAZNI KRAJI:	
Podr. št. 1 SANS, Detroit, Mich., Peter Benedikt.	5.00
Podružnica št. 48 SANS, Cleveland, Ohio	61.00
Rojak iz države Utah	4.40

Prejšnji izkaz \$10,076.39

Skupaj \$10,628.79

Vsem prispevateljem in nabiralcem: Prišrna hvala!

Mirko G. Kuhel, gl. tajnik.

VIHAR

Kadar viharji hrujejo,
drevo, grmovje rujejo,
kadar pod nebom se strele žare,
skale se majoje, voda kipe,
kot da demoni pogube so vneli
in se duhovni življenja jih zdeli:
Bodi pogumno in trdno, spasi
Novi svetovi se v krčih vede.

NAROČITE AMERIŠKI DRUŽINSKI KOLEDAR SVOJCEM V STAREM KRAJU

Stane \$1.65 s poštnino vred. Pošljite nam
točen naslov in vsoto, drugo izvršimo mi.

PROLETAREC, 2301 So. Lawndale Ave.
CHICAGO 23, ILL.

EUGENE V. DEBS — moj, kakršnega ameriško delavstvo v svoji borbi za civilne svobode in socialno pravičnino potrebuje.

ANTON UDOVIČ

POGOVOR S ČITATELJI IN ZASTOPNIKI

Minuli teden sem v svojem dopisu med drugimi stvarmi zapisal tudi vprašanje: "Kje je tvoja rezerva, ko ti zdravje poteka?" Ravno minuli teden sta mi pa pisala dva zastopnika in potrdila glede zdravja. To sta Anton Zornik, iz Herminie, Pa., in Louis Barborich, Milwaukee, Wis. Še prej pa Anton Jankovich iz Clevelanda in Mary Stroj iz Indianapolis, Ind.

Clovek z nekako ginenim čutom čita taka poročila od naših zastopnikov. Mogoče bi me kdo vprašal, kje je pa moja rezerva, ko sem delal za Proletarce toliko in toliko let? Res, žal, da nimamo nobene rezerve za naše neutrudljive delavce. Pa saj — ko bi mi dobili milijone dobička od tega skupnega dela, prav gotov sem, da bi tudi vaš delež bil posteno odmerjen.

Delali ste za list iz preprisanja — drugod pa za preživljanje. Drugod so vas drugi nadomestili, mlajši, krepkejši, za kapitaliste ste mogoče že prestari. Oni vas ne potrebujejo, kot so vas, ko ste bili mladi. A pri Proletarcu ste pa vi oni in edini stebri, na katerih stoji list. Dokler morete le še okrog, je bolje za človeka telesno in duševno, da gre med ljudi če tudi težko. Vi zastopniki in čitatelji ste oni stebri, na katerih se je opiral list v preteklosti in se opira še danes. Kadar kateri iz med vas popusti, ne moremo dobiti mlado moč, ki bi vas nadomestila, kot v tovarni. Kadar popustite — veste, da je Proletarec toliko šibkejši. Mnogi se tega zavedajo. A Zornik piše, "ne podam se še,raje umrem na potovanju kot 'pa na postelji'". To je železna in neupogljiva volja, katere upam, bo zmogla nad vsemi drugimi nepravilnostmi.

L. Barborich pravi: "Bom, dokler bom mogel, a se ne morem več zanesti, ko nosim sedem križev."

A. Jankovich ne toži zdaj o zdravju kot je pred tedni. Vsak teden mu pošljem po pet kolektivov, pa se menda boljše počuti, in jaz pa tudi, ko nam pošlje denar zanje. Silepam, da so drugi zastopniki mlajši, kot John Krebel, Frank Cvetau, John M. Stonich, Ed. Tomsic, in drugi, s katerimi se bom pogovarjal seznani kakor tudi z njihovimi težavami. Vem, da je težko. Enemu iz enega ozira drugemu iz drugega.

Težko je, ko telo ostari a duh je še mlad in čvrst, a še mnogo težje je, telesno mlad a duševno star ali celo mrtev. Nedvomno poznate med vami kako tako osebo. Kadar človek telesno umre, vemo kaj storiti z njim, kadar je duševno mrtev pa si ne znamo pomagati.

Kadar vas kdo zagovarja, si ga šteje kot prijatelja in tako tudi naši "old timerji" smatrajo Proletarce za prijatelja, ker je vedno zagovarjal njih principe in pravice. Ko so naši prihajali v Ameriko, pred mnogimi leti, niso našli ne slovenskih listov, ne uni, ne podpornih organizacij, ne socialnega zavarovanja, ne starostne podpore, ne raznih bolniških planov, ne brezposelnega zavarovanja, ne raznih zdravstvenih naprav po tovarnah in rudnikih, ki odstranjujejo škodljive pline in prahove, da ga delavec ložje zdeluje in da ne škoduje tako hitro zdravju. Vse to so priborili (fornerji) ne toliko zase kot pa za svoje potomce.

Danes se matinko postavlja, češ, imamo to in ono, kar drugod nimajo, ne dajo pa kredit onim, ki so se borili za vse to, pač pa mislijo, da je tukaj zato tako, ker je to Amerika. Ako kaj kritiziraš to ali ono, pa ti bo kmalu kateri iz mlajše generacije rekel, če ti ni prav, pa pojdi od koder si prišel! In tako boste tudi meni rekli, ako kmalu ne neham s tem pisanjem. Toraj je bolje, da končam za danes, enkrat prihodnjič bom pa pisal pod drugim naslovom. Namesto "Pogovor s čitatelji in zastopniki" bom pa napisal kaj iz "Naše Tovarne".

IZ POTA V KANADO

LEASK, Kanada. — Po dolgem času sem se odločil obiskati svojega starega prijatelja v Kanadi. Pa sem šel k železniški družbi v Pueblu, Colo., pri kateri sem bil uposlen do upokojitve ter jo vprašal za vozni listek do Chicaga in potem za v Kanado. Vse je bilo urejeno kakor potrebno.

V Chicagu sem se ogledal pri Proletarcu, obiskal sem tudi rojake, ki se zbirajo v Družabnem klubu, bil sem v uradu SNPJ ter se seznanil s svojimi starimi znanci, s katerimi se prišel skupaj na konvencijah, in pozdravila sva se tudi z novim glavnim predsednikom Culkarjem.

Ob tej priložnosti sem obiskal tudi nekdanjega pueblčana C. Pogorelca, ki me je vrljudno sprejel in mi dejal, da naj bom njegov gost. Pred leti sva v Pueblu veliko delovala skupaj za vse naše napredne akcije. To najino svidenje je trajalo le par ur, nato pa na pot v Kanado.

Ko sem dospel v Leask, mi je moj stari sošolec (Frank, povedati bi bil moral tudi njegovo ime) že čakal in imel vse pripravljeno zame. Kraji tod so krasni. Gozdovi in med njimi pa obsežne farme. Vse je obdelano. Nekoč pa je bil tu le pragozd. Vozil me je okrog več sto milj, da mi razkaže prirodne lepote tega kraja.

Na tukajšnjih kmetijah pridelujejo pšenico, tečmen, oves, riž itd. Sedaj (to sem pisal 2. julija) gre vse v klasje. Zdelo se mi je, kot da bi bil v stari domovini. Moj prijatelj ima tudi lep vrt, na katerem raste krompir, fižol, koruza za domačo potrebo, solata itd. Sočivja mu torej ne primanjkuje.

Tukajšnji farmarji so večinoma Poljaki in Madžari. Slovencev in Hrvatov je malo. Večinoma so se priselili sem iz Minnesote ter iz severnega Michigana (iz Calumeta). To je bilo pred 30 in 40 leti. Vzeli so si v zakup državno zemljo (homestead) ter jo iz divjine spremenili v rodovitne kmetije. Delali so takorekč noč in dan, predno jim je prišla donosni dohodek. Ti homesteadarji imajo po tisoč, in več akrov zemlje, ki je do malega vsa obdelana. Moj prijatelj jo poseduje 1,600 akrov. Pravil mi je, da je pridelal največ pšenice pred par leti. Bilo jo je 28 tisoč bušjev. Tisti, ki so farmarji, vedo, da je to mnogo pridelka. Dejal mi je da se je z njim takrat precej opomogel.

Pisal bi lahko zelo obširno, kako žive ljudje v teh krajih, a o tem več kdaj ob drugi priliki. Klima tod je zelo zdrava. Zrak čist ko kristal. Ljudje so horenjaško vzrasli. Tudi otroci izgledajo kot da bi zrasi

v 24 urah.

Velika razlika je tudi v dnevu, kajti to je daleč na severu. Zvečer je dan do 10. in zjutraj ti pokuka sonce že ob pol štiri. Seveda, pozimi pa so dolge noči. A sedaj, v sredi poletja, pa je noči le po nekaj malega ur.

Nazaj grede se bom spet ustavil v Chicagu.

— Frank Boltezar.

Fevdalizma je tudi v Romuniji konec za vse večne čase

Večina držav, ki se sedaj štejejo za sovjetski blok, so bile fevdalne. Rusija si je fevdalizem odpravila v boljševiški revoluciji 1. 1917. Poljska, Madžarska in Romunija pa šele po minuli vojni.

V Romuniji je do leta 1945 krožil izrek, da če hoče kdo postati minister ali visok državni funkcionar, si mora prej nabaviti nekaj tisočev hektarjev zemlje. To ni bila nikakršna ironična fraza; to je bila, žal, žalostna in stara resnica. Lestvice vseh ministrov do leta 1945 ne vsebujejo namreč niti enega ministra, ki ne bi bil iz vrst visoke buržoazije. Pod režimom Antonescuja je prišlo že tako daleč, da je bil za poljedelskega ministra imenovan neki Pano, ki je imel 12 tisoč ha zemlje. Če so vodili taki ministri celotno politiko, je bilo zastoj misliti, da bi prodrala misel o agrarni reformi, ki je bila tako potrebna za celotno gospodarstvo države. Pravično razdelitev zemlje so že pet sto let zahtevali dinarji in kmetje, ki so se zaradi tega tudi večkrat uprli. V letu 1437 so imeli prvi kmečki upor v Bobalni. Takrat so se uprli madžarski in romunski kmetje in se hoteli rešiti fevdalnih okovov. Stoletje pozneje so posadili plemiča Giorgio Doja na žareč železni stol in ga kronali, kot v Zagrebu Matijo Gubca, z razdeljeno krono, ker je vodil romunske kmete v upor proti zemljiški gospodi.

V drugi polovici XVI. stoletja so Horio in Clocio javno mučili pred smejočimi se plemiči in kmeti, katere so tjakaj nasilno pripeljali. Druge voditelje uporov so usmrtili 1. 1821. V letu 1848, ko so proglasili novo ustavo, je izjavil pisatelj Nicola Balcescu, da je nemogoča ljudska revolucija brez socialne revolucije.

V drugem delu preteklega stoletja so bile ustanovljene v Romuniji razne socialne stranke, ko so pričele z novo močjo borbo za pravično razdelitev zemlje, dokler ni pod vtisom dogodkov v ZSSR v letu 1921 po štiri stoletnih bojih agrarna aristokracija pristala na prvo agrarno reformo.

Po tej agrarni reformi je bila poljedelska lastnina posameznika zmanjšana na 20 tisoč ha, vsak lastnik je pa lahko imel po več takih posestev. Kmetje, ki so prejeli zemljo po agrarni reformi, so jo morali takoj plačati. Za orodje, davke in stroške niso prejeli nobenega kredita. Kmalu jim je bilo nemogoče sproti odplačevati vse dolgeve. V tem času je morala vlada zaradi ogromnih špekulacij kapitalistov z zemljo izdati odlok, v katerem je poizkušala urediti prehod zemlje na kmete. Toda to je bilo že prepozno. Takrat je bil že zopet vzpostavljen sistem, kot pred letom 1921. V začetku leta 1945 je bilo v Romuniji 1000 družin, ki so bile lastnice skoro vse zemlje.

Reforma v letu 1945 je dovolila vsakemu, da je imel do 50 ha zemlje. Tako je en milijon osem sto tisoč ha zemlje dobilo nove lastnike, en milijon dve sto tisoč pa so jo brezplačno razdelili med 400.000 revnih kmetov. Nadalje so dali 200.000 ha državnim posestvom za vzgojo semen. Postavili so traktorske postaje, država je pričela dajati podpore kmetom za nakup semen, orodja in popravilo gospodarskih poslopj.

Namen je bil napolniti prepad med vladnimi prispevki in otroškimi potrebami. Zato se je prejšnje leto ustanovilo United Nations Appeal for Children s svetovno širnim delokrogom. Potem tega poziva se je upalo znatno povišati zasebne prispevke.

V tej deželi je vodilo delovanje Vdruženje Narodov in 25 prostovoljnih organizacij za pomoč. Prostovoljne organizacije in gotova zastopstva Vdruženja

ALI SE SVET KAJ BRIGA ZA BEDO IN ZA ZDRAVJE MILIJONOV OTROK?

Vesile, ki se ukvarjajo zgolj z vojnimi grožnjami pod masko miru, imajo v področju tudi organizacijo Združenih narodov ter razne njene ustanove.

Ena izmed njih je posebna ustanova, ki ima brigo za zdravje otrok po svetu. Na milijone družin je revnih, zanikrnih, nevednih in zato so brez znanja kako pomagati naraščanju, ki so si ga spravile na svet.

Tako se je hotel za ta problem pobrigati zbor Združenih narodov z ustanovitvijo posebne odseka, ki naj bi ustvarjal naprave za zdravljenje takih otrok, katerih starši v take namene nimajo sredstev.

Glavno vsoto so prispevale Zed. države.

Toda velika večina drugih dežel, pripadajočih v Z. N., pa je prispevala le nekaj malega in mnoge nič. Skrbje pa, da njihovi diplomati po aristokratsko živijo. Kar pomeni, da smo odresnili človekoljubnosti — kar se vlad tice — še jako daleč. Vlade se pač ne brigajo razen za trebuhe svojih ministrov, in kraljev, ljudstvo pa je prenevedno, da bi si moglo samo pomagati.

Tako je nastala v problemu za otroško zdravstvo v odseku Z. N. kriza, o kateri ima Common Council sledeči članek:

"Upravitelji Mednarodnega otroškega zasilnega sklada Vdruženja Narodov so nedavno objavili, da primanjkuje zastopstvu za pomoč nekaterim otroškim žrtvam vojne in 'miru' kakih \$28 milijonov za nadaljevanje z delom vsaj do 31. decembra 1949. Radi tega so nujno pozvali vlade in ljudstva Vdruženja Narodov, da pomagajo hitro s prispevki k skladu.

Mednarodni otroški zasilni sklad se je ustanovilo 1. 1947 na podlagi soglasnega glasovanja na glavnem zboru Vdruženja Narodov. Ta čas se je upalo doseči 20 milijonov otrok v Evropi z dnevnim, zdravje pospešujočim dodatkom k njihovim obedom. Seveda se je pa priznalo, da tvorijo 20 milijonov le del števila v resnici potrebnih otrok v Evropi (in da se ni vključilo brezštevilnih otrok v potrebi v Aziji), a zdlo se je, da je mogoče to število v istini doseči. To bi stalo nekakih \$200 milijonov letno. Mesto 20 milijonov je pa dosegel sklad le nekakih štiri in pol milijona otrok v Evropi in Bližnjem Vzhodu; namesto \$200 milijonov, s katerimi naj bi se dobavilo in odpremo pripomočke prvo leto, je prejel sklad le \$118,700,000 v dveh letih — čemur je kriva počastnost udeležnih vlad prispevati kot se je pričakovalo.

Od \$118,700,000, katere je prejel sklad od vseh virov odkar je pričel pred dvema leti poslovati, je ena četrtna preostanek gotovine United Nations Relief administracije (UNRRA). Nato je 1. 1948 povišal kongres prejšnje privolilo za skladovo delo na \$100 milijonov, katere naj bi se prispevalo v razmerju \$2.57 za vsak dolar v gotovini, blagu ali delu za uporabo do 30. junija 1949, katere bi prispevali drugi narodi. Od tega zneska je privolil kongres \$54,700,000, kar odgovarja prispevkom drugih narodov, nekako \$21,000,000. (Zgodaj v maju je senator Robert A. Taft vložil predlog, naj se podaljša dobo do 30. junija 1950, v katerem času bi se moglo porabiti nepotrošeno gotovino privolila Združenih Držav). Zasebne organizacije in posamezniki v Združenih Državah so prispevali nekaj čez \$1,100,000. Deset milijonov so darovali ljudje 45tih držav in 30tih ne-samo-stojnih pokrajin na poziv United Nations Appeal for Children.

Ako bi prispevale vlade drugih držav k skladu kot se je pričakovalo, bi se moglo vseh \$100 milijonov, katere je kongres privolil, porabiti v pomoč trpečim otrokom sveta.

Namen je bil napolniti prepad med vladnimi prispevki in otroškimi potrebami. Zato se je prejšnje leto ustanovilo United Nations Appeal for Children s svetovno širnim delokrogom. Potem tega poziva se je upalo znatno povišati zasebne prispevke.

V tej deželi je vodilo delovanje Vdruženje Narodov in 25 prostovoljnih organizacij za pomoč. Prostovoljne organizacije in gotova zastopstva Vdruženja

Narodov naj bi si razdelila delo nabave sklada. A to skupno podvzetje — American Overseas Aid — United Nations Appeal for Children — se je izjalovilo.

Letos bo upravljalo Poziv izravno "United Nations International Children's Emergency Fund" in to zastopstvo edino bo deležno denarnih sredstev, ki se jih bo nabralo v imenu United Nations. A navzlic nadaljnje nujnosti, se je delovalo tekom maja samo na petih straneh — novo delovanje v Švici in nadaljevanje preteklega leta na Danskem. V Siamu in Urugvaj. Nekateri druge države, vključno Združene Države, so namignile da letos ne bodo odobrile delovanja za nabavo skladov. Vendar je pa naš državni oddelek uradno odobril "Committee of the U. N. Children's Fund". Ta odbor, sestav za navodila, bo poročal o potrebah sklada in kako naj se mu pošlje prispevke.

Dokladno svojemu načrtu za prehrano otrok bo skrbel sklad skupno z drugimi zastopstvi, za zdravniške potrebe in pomoč za omejitve tuberkuloze, malarije in drugih boleznih med otroci v Evropi. Nudi pa zdravniško pomoč — akoravno le v mali meri — tudi otrokom v Južnovzhodni Aziji in na Daljnem Istoku. Vsi ti načrti so sedaj ogroženi. Upravitelji sklada izjavljajo da je splošno znižanje zanimanja za njihovo človečansko delo povzročilo moralno kot tudi denarno krizo pri Mednarodnem otroškem zasilnem skladu Vdruženja Narodov.

Resnico tepe ne samo laž, nego ji tudi molk lahko škoduje. —Amien.

Seznam priredb slovenskih organizacij v Chicagu

Organizacije v Chicagu in okolici, ki žele imeti svoje priredbe označene v tem seznamu, naj nam sporoče podatke, enako tudi popravke v slučaju pomot.

"Seedee" št. 449 SNPJ, piknik v nedeljo 24. julija v Benis Forest Preserve (v istem kraju kakor lansk leto).

Društ. št. 707 SNPJ iz Summita priredi "moon light" piknik v soboto 30. julija na Keglovem vrtu v Willow Springsu.

Pioneer št. 559 SNPJ, piknik v Pilsen parku v soboto 6. avgusta, So. Albany ter 26th St.

"Nada" št. 102 SNPJ — banket v proslavitev 40-letnice društva v petek 19. avgusta pri Leo Gračnerju na S. Lawndale Ave.

Trailblazers št. 100 SNPJ — piknik v nedeljo 14. avgusta na vrtu Gano Farmers Grove, 425 W. 116th St. (3 in pol bloka vzhodno od Halsted).

Peovski zbor Prešeren — piknik v nedeljo 21. avgusta na Keglovem vrtu v Willow Springsu.

Progressivne Slovenke, krožek št. 9 — proslavitev druge obletnice krožka s programom in plesno zabavo v nedeljo 16. oktobra v dvorani SNPJ.

Peovski zbor Prešeren — jubilejni koncert v nedeljo 6. novembra v auditoriju Sokol Chicago na So. Kedzie Ave.

Slovenski dom št. 86 SNPJ — veselica v soboto 19. novembra, Narodni vikend št. 39 SNPJ — šilvestrova zabava v soboto 31. decembra v jedrinski dvorani.

SLOVENE RECORDS

- 39-inch records The COD, plus postage
- C-1201 Be happy, polka
- C-1202 My baby, polka
- C-1203 My honey is wandering in the night, St. Clair polka
- C-1204 Too fat polka, Jolly polka
- C-1205 F. Yankovic and his orchestra
- C-1206 Alpine waltz
- C-1207 Lompghoff's polka
- C-1208 Village tavern polka
- C-1209 Lompghoff — polka
- C-1210 Marianna polka
- C-1211 Bill and Miss polka
- C-1212 F. Zajo and his Polka orchestra
- T-1201 Bill Umbrella polka
- T-1202 Linden Tree — waltz
- T-1203 Tivoli Park Polka
- T-1204 Village Square Polka
- T-1205 Red Wine — Polka
- T-1206 Milwaukee waltz
- Ernest Benedict Quartet
- B-274 Na Marjana, Polka
- B-275 Charles (Clara) Polka
- B-276 Chivalrous Waltz
- B-277 Male Nook, Polka
- J. Perush and his Tav. Band

Write for free list of all new SLOVENE records, the largest selection in U.S. by the best Slovene artists, to

PALANDECH'S
536 S. Clark Street, Chicago 5, Ill.

Ničesar ni lažjega kot varati samega sebe. —Demosthenes.

Dr. John J. Zavertnik

PHYSICIAN AND SURGEON
3724 WEST 36th STREET

Tel. CRawford 7-2212

OFFICE HOURS:

1:30 to 4 P. M.

(Except Wed., Sat. and Sun.)

6:30 to 8:30 P. M.

(Except Wed., Sat. and Sun.)

Res. 2219 So. Ridgeway Ave.

Tel. CRawford 7-8446

If no answer — Call

AUSTIN 7-5780

Taft and Centralized Power

In regard to states' rights:
Isn't it peculiar that the members of Congress who rave the loudest about the authority of the states are the quickest to claim that the Federal Government should lay down the law regarding labor-management relations?
Look at Senator Taft. He's scared to death (he says) that there is too much direction from Washington, that the National Government is controlling—or is about to control—the lives of American citizens.
But he shows no such fear when it comes to telling labor, in his Federal Taft-Hartley Act, that it must have no closed shop; that it must work under court injunctions that it must sign a non-Communist affidavit even though employers, so far as T-H is concerned, can be as red as the Soviet flag.
He's simply scared white (he says again) that the Government in Washington wants to regulate the lives of the people.
Where is his consistency?
It all reminds us of the leather-junged gentlemen of the Chamber of Commerce of the United States of America—to use the rich, rolling title the Chamber likes—and the National Association of Manufacturers—which is just as rich and just as rolling—who yip and shout for "free enterprise," and then holler for a protective tariff—L.R.

"KEEP AMERICA FREE!"

By George S. Wuchinich

PITTSBURGH, Pa.—Last weekend the House Un-American Activities Committee issued its attack against the American Slav Congress in general, and against myself in particular—calling me a "most dangerous person." The paid press, according to plan, plastered this latest lying of the Committee's in every big city paper of last Sunday. On that day I was travelling to Milwaukee by plane, train and bus and I saw no difference in any paper, whether in Chicago, Detroit, Milwaukee or Cleveland.

The first time I was called dangerous was in 1944. At that time I was in Slovenia, a province of Yugoslavia, attached to the People's Liberation Army as an American intelligence officer. We were about 400 miles behind German lines and not over 80 miles from Berchtesgaden, the mountain nest of Hitler's in the Bavarian Alps. Our radio at Partisan headquarters was turned on and the German announcer from Vienna broadcast a warning to the Yugoslav people about some Americans who were in the mountains. The Nazi said that these Americans, of whom I was one, were not real GIs—but, with dirty anti-semitic invective, said we were Russian Jews whom the Partisans had dressed in uniforms taken from dead fliers in shot down American bombers.

Over and over, the announcer said the word—dangerous—and coupled my name with FDR's whom he called Rosenfeld. Soon after, in March 1944, the BBC of London announced that I was an American representative attending the first People's Parliament ever held in Festung Europa and that the presence of free Americans in Hitler's Fortress at this historic gathering in February 1944 at Metlika, Slovenia should give heart to all enslaved peoples that soon the Second Front would open.

That was the first time I was called dangerous. The second was in July 1944 when a German plane—a light monoplane called a Storch, dropped newspapers over Slovenian villages. These papers were issued by the Catholic Bishop Rozman of Ljubljana, the capital city of Slovenia. He was a close collaborator of Hitler's and today is wanted as No. 1 War Criminal by the Yugoslav people. We had seen the Bishop's paper many times. But, on this occasion, a picture and lead story was on the front page. Two dead soldiers were shown lying on the ground and the caption read—"So-called American Captain George Wuchinich, killed in battle of Metlika—July 25—with his notorious companion, Major Bill Jones of Britain."

We were both alive—in fact, Major Jones had left months ago to return to London.
And the story went further—the Bishop and his German overlords, didn't use nice language—calling me a dangerous man, not an American, who now—"Thank God, was dead."

All this is in the Partisan Archives of Ljubljana, Slovenia, a republic in Yugoslavia. It's in the record and when in my own country I am called dangerous—I think of 1944—of the Nazis and Bishop Rozman.

I was so dangerous to them that Commander-in-Chief Roosevelt decorated me with the Distinguished Service Cross in November 1944, it being the highest of five

decorations which I earned in our country's armed forces from 1942-46, for fighting on the people's side in Yugoslavia, in China—all around the world.

When the House Un-American Activities Committee calls me dangerous, I know why. I learned the answer in 1944.

After all—this House Un-American Activities Committee is still on Hitler's side, and I am still on the people's. I am the same man I was in World War II, no different—and I still believe in the principles of our Constitution and Bill of Rights which I defended and will defend with my life. I still believe in FDR's program and will help see it accomplished. Like hundreds of thousands of Americans I have joined with Wallace to attain a better, freer and prosperous America. I will join any organization that promotes the welfare of our country, no matter what the House Committee thinks or says.

First, on this list is the American Slav Congress to which I am proud to belong and in which I helped to keep our country at peace in the past four years.

This column is being printed on Independence Day—July 4th. Patriots of that day and time—Paine, Franklin, Jefferson, Henry, Washington, Roosevelt—thousands of others were called dangerous. I join their ranks in 1949—and it's a great honor, the finest decoration ever given me.

This time I am not in Slovenia or North China fighting my people's battles. This time I am at home, in the steel city of Pittsburgh where I was born, educated—where I have lived all my life—worked, organized and struggled.

To all the fighters over the world whom it was my great privilege to join in battle against the common enemy—fascism—take heart—because progressive Americans will stop the war drive of the lords of Washington and Wall Street.

These warmakers have had to admit it is no longer a "cold war" but a "cold peace." 1949 marks a turning point. Under pressure of the world's people, including Americans, they in Wall Street and the bi-partisans of Washington have had to turn back.

They will go back and back into their holes as more and more Americans wipe away fear, to stand up to these warmakers who masquerade under a thin veneer of "Americanism" beneath which shows the swastika.

Maybe the German announcer from Vienna in 1944 is on the House Un-American Committee Payroll. Maybe, Bishop Rozman is listed too. Because, what the House Committee had to say about me sounded, almost word for word, what the Nazis said.

That's why I know these lies for what they are.
But—do you?

Lowly Cure

NEW YORK, June 29—Latest medical hope for sufferers from thyroid overactivity comes from the lowly turnip patch.

Three physicians reported in "Science" magazine that a new drug, not yet given a name, has been developed from the yellow turnip, or rutabaga, and that its action compares favorably with that of older drugs used in the treatment of thyroid diseases.

Do High Profits Protect Us From Layoffs?

There are two important stories that you don't read much about on the front pages of your daily newspapers. One is the story of the fourth-round increases in corporation profits. The other is the story of creeping unemployment. We think they ought to be examined together for they have an important bearing on one another and, perhaps on our future in the United States.

We know that the profit system has been working well for these past four years. Corporation profits have risen and risen and risen. They're rising again this year for the fourth post-war round, according to the Wall Street Journal.

We know that for the past four years business has pretty much had its way on almost everything. When business wanted taxes cut, Congress cut them in the midst of an inflationary period.

But we also know, that during the first quarter of 1949, while corporation profits were going up another 7.2 per cent, unemployment among our members increased every single week except one.

Certainly, anyone who gets laid off through no fault of his own in these times has a right to ask: "How come?"

He is asking the businessman, the man for whom the system has been working especially well. The workingman has been told that he has a stake in corporation profits. He has been told that high profits protect his job when business slacks off.

We think that the business corporations that have been raking in record profits in these last four years have the responsibility to provide jobs for men and women capable and willing to work. If they fail, then a lot of plain people are no longer going to believe that high profits offer them any protection. Nor will they be as likely to listen to the businessman's advice about how our Government should be run.

Unemployment this year is a real challenge to businessmen. We urge them to meet this challenge. The stakes are high and the time is short.

REFLECTIONS

Raymond S. Hofes

This silly question is evoked by the remedy for growing unemployment that again is being proposed by the top leadership of American labor.

The A. F. of L. Survey, we read, emphasizes that "wages must move steadily upward this year to restore and increase consumer buying," and that it suggests union-management cooperation as one means for finding ways to cut costs and improve production, making such increases possible without a rise in prices.

Which is where we all came in right after the war.

TODAY'S JOB JITTERS have developed as the climax of a long period of pleas for rising wages. Moreover, workers have done more than ask for more money. They have received it. Yet, in spite of wage increases, and increased man-hour production, unemployment is spreading, business is in the doldrums and wage-earners are worried about their future. Surely, if higher wages were all that mattered the economic picture should be brightly tinted.

Why, then, the depression signals?

ONE ANSWER is that wages have not "moved steadily up." Not really. All that has happened is that workers have been permitted to collect more dollars for an hour's work. But because prices have also "moved steadily up"—and even higher up than wages—many wage-earners find they are able to buy less with their extra dollars than they could when their pay envelopes were lighter.

NOW I HAVE no objection to permitting people to handle a lot of dollars. I am not a low-wage man.

But I do object to kidding workers into believing that getting many dollars is going to permit them to be good customers when they must hand out more than they get for the products they were paid to produce.

Jobs just aren't saved like that. Neither will more employment re-

THE MARCH OF LABOR

Tucker 'Ride' Teaches Lesson

Despite the Securities and Exchange Commission and Uncle Same's "blue sky laws, investors have been taken for a \$20-million "ride" in the Tucker "car of the future."

Too late, after they have "lost their shirts," the Department of Justice steps in and begins prosecuting Tucker for fraud.

Why the failure of the S. E. C. and the laws it is supposed to enforce? Some say it is because, though the commission dug up the facts on Tucker, it put them in a long and "legalistic" report, written in "stilted" language which no ordinary man or woman could understand.

Meanwhile, Tucker kept putting out tempting propaganda about his "revolutionary" car. People read this simply-written stuff, and bought his stock.

The S. E. C. tries to excuse itself by pointing out that, under the laws passed in the 1930's, it can only make the facts available to investors, and cannot advise them whether any stock is a good or bad buy.

That is true and worth remembering. We hope no reader of this paper will assume that any stock or bond is worth the paper it is printed on, merely because it is "registered" with the S. E. C. We also hope the S. E. C. will develop a little more "intestinal stamina" and will not hesitate to denounce crooks in language plain people can understand.—Labor.

sult by finding ways to cut costs and improve production. For a goodly share of those "costs" are somebody's wages, cutting that item will not only bring the charge of "speed-up" but make unemployment relatively permanent for a large segment of the working class.

Nobody needs argue that point. It's been demonstrated before and is being demonstrated right now,

FANTASTIC

After President Truman's condemnation of the Real Estate Lobby, House Republican Leader 'Joe' Martin was quoted in a Washington newspaper as saying, "What real estate lobby?"

The same paper on another page said the lobby has been conducting "one of the most vigorous campaigns seen here in years against the housing bill."

Could it be possible that "Joe" Martin is the only man in the capital who doesn't know about this?

Fertilizer

Last October a local union of 218 employees of an Ohio farm chemicals factory went out on strike. It was a bitterly fought dispute; the employer finally got an injunction and the walkout was lost.

Since then the company president has tried to think of some method of making the union forget "our little unpleasantness," as it called it. Three weeks ago he had a brilliant inspiration; he'd hold a contest among his employees to select a brand name for a new fertilizer the company had developed. But when the votes were tallied the manufacturer learned that the injunction hadn't been forgotten. All 218 ballots were marked "Taft-Hartley."

Auto Buying Rises

Installment buying of autos rose \$117 million March, boosting "time payment" debt on new cars to a new high of \$2,113,000,000. The rise was linked to "two easings of control" ordered by the Federal Reserve Board since March 7.

Harry isn't Worried

The casual manner in which President Harry S. Truman brushes aside the rise in unemployment and the threat of another general slump reminds us of the story of the physician and the patient who was a long time recovering from the effects of an automobile smash up.

"Your leg is going to be very stiff for a long time," said the doctor with a reassuring smile, "but that doesn't worry me." Whereupon the impatient patient replied, "Why you dirty so-and-so, if your leg was stiff that wouldn't worry me either."

Harry must know that four million, more or less, American family heads are now out of work, with other millions working part time. He must know that the prospects are strong that the jobless rolls will stretch out to six millions by fall. He must know that nothing short of government spending for one form of waste or another is going to take up the slack in unemployment. Yet we find him placidly observing that unemployment does not constitute a crisis condition.

Well, to be sure, there are more people working than idle. And unless people have the ability to anticipate misery, we imagine that there is nothing critical, as of today, in the circumstances of Americans who are still on somebody's payroll. But it does seem to us that a man who is qualified to be the head of a great nation should know something about the law of cause and effect; should have the ability to judge the future by the past; should be able to recognize the plight of a minority that numbers many millions.

Unemployment is a crisis in the lives of the people who are unemployed. No amount of Pollyanna optimism or stubborn refusal to face facts will hide that truth for long. Perhaps the situation has not reached such proportions that the Truman administration is threatened with the wrath of the majority of the American people. Perhaps unemployment is just a pimple on the body politic. But it's a pimple that may very well develop into the cancer of totalitarian dictatorship unless the right method is taken to clear the social and economic blood stream.

If Harry S. Truman does not want to go down into history as the last president of a democratic U.S.A., we suggest that he starts wondering how to make the American economy tick in a democratic manner. Supplying the people with doles and made work won't do it. The result of such remedies will be to create a demand for more and ever more government authority. And in a class economy, such as we have in America, the more economic power a government wields the closer a nation approaches fascism.

If Harry thinks the matter through, he may come to the conclusion that the time has come to end the profit economy which inevitably leads to unemployment and to use the power of government to socialize the nation's resources and manage them democratically for use instead of for profit.

In any event, he may realize that the current rise in unemployment is nothing to be flippant about.

—Reading Labor Advocate.

The Last Word

By DUFFY

I've often wondered if others besides myself ever sat and thought about the world and its needs. I mean just sat down and gave over some thinking to world problems without straining brains.

Notice time after time the various demands that we send guns and ammunition to China to defend the nation—against what?

Chinese don't need guns. They need to learn to eat bread and drink milk and eat butter and cheese, instead of rice and more rice. They need farming implements to till the soil and they need someone to show them how to fill it. They need roads and radios and other improvements to bring their level of living to a higher standard.

India's in much in the same boat with about the same number of people, but they've got a system over there whereby one man controls millions of people and billions of dollars—and no one to say yea or nay or boo to him.

We need more peace in the world and we get peace in the world when people's bellies are full, when they've got shoes to wear instead of burlap, when they've got medicine against their ills instead of a lot of palaver from some high mickey muck who doesn't give a damn if they live or die, so long as he gets his."

We need more brotherhood of man and a little less of the brand of brotherhood we've had in the world since 1914 or thereabouts, and we'd be better able to send billions to help people in distress instead of sending it over to Europe to cure the ills they brought on themselves.

There ought to be a little more understanding between nations, too; so that we wouldn't be helping Britain with billions on one side and having the Britons declare we're bums in return.

I wonder if the principle of "Do ye unto others as ye would have done unto you" has ever been tried out in this war-weary world? If not, why not?

I got nothing against ministers

as a rule, but it appears we need less "preaching" of Christianity itself, and it'd be a good thing for the ministers themselves to start it.

"There will never be peace in the world," that's been said so often that a lot of us believe it, but it isn't impossible. Food and clothing and shelter work wonders when given a chance to do so.

Perhaps enough swords have not been beaten into plowshares as yet, and the time may never come when "peace on earth, good will toward all men" reigns supreme, but my kick is not that we haven't got peace on earth, but that we don't seem to be willing to work hard enough toward it.

There is so much in the world to be thankful for so many wonderful things, so much progress of civilization and medicine and science, that somehow it seems to have escaped us individually but has been thrust at us only as a sort of collective progress.

Remember the Owls Order of years ago (is it still in existence?) They had a motto like this: "There is so much good in the worst of us, And so much bad in the best of us, It hardly behooves any of us, To talk about the rest of us." Good philosophy there, let's try to live up to it a little.

SEEKS FUNDS

HAROLD E. STASSEN, who proved no friend of labor as governor of Minnesota, and who now heads the University of Pennsylvania, leads a committee of nine university presidents who are seeking large donations from industrial corporations.

Courses in such subjects as economics and labor relations are taught in these colleges. Can they take contributions from big corporations and teach such subjects fairly?

Unimpressed

"I haven't seen you at church lately, William," said the minister. "What's the matter?" "My daughter's learning to play the harp," replied William. "But what's that got to do with it?"

"Well, I'm not so keen on going to Heaven as I was!"

Worth begets in base mind, envy; in great souls, emulation. —Fielding.

The detractor may, and often does, pull down others, but by so doing he never devotes himself.—Shakespeare.